

Közigazgatási után büntet

ne bis in idem

K Ú R I A (<http://kuria-birosag.hu>)

[Címlap](#) > J. J. HOLLANDIA ELLENI ÜGYE (21351/93.)

J. J. HOLLANDIA ELLENI ÜGYE (21351/93.)

J. J. HOLLANDIA ELLENI ÜGYE* AZ 1998. MÁRCIUS 27-ÉN KELT ÍTÉLET

Megsértették az Egyezmény 6. cikkének 1. pontját (tisztességes tárgyaláshoz való jog) azzal, hogy nem adták meg a kérelmez nek a lehet séget arra, hogy a Semmít szék el tti eljárásban a f ügyész indítványára észrevételeket tegyen.

A tényállás lényege:

A kérelmez holland állampolgár, önálló pénzügyi tanácsadóként dolgozik.

1989. december 14-én az adóhivataltól felszólítást kapott az 1984. évi adójának rendezésére. Az alkalmazandó rendelkezéseknek megfelelő en az érdekelttel szemben az elmaradt adójával egyez összeg pénzbírságot is kiszabtak, amely így 38.656 holland forint összegre rúgott.

1989. december 20-án a kérelmez a leuwardeni fellebbviteli bíróság pénzügyi tanácsához fordult az említett határozattal szembeni jogorvoslati kérelemmel. A fellebbviteli bíróság hivatalvezet je december 21-i keltezés levélben felszólította a kérelmez t, hogy 75 holland forint összeg illetéket rójon le az adóügyi közigazgatási joggyakorlatról szóló törvény 5. cikke értelmében.

1990. március 23-án a tanács elnöke elfogadhatatlannak nyilvánította a jogorvoslati kérelmet azzal az indokkal, hogy az illetéket nem rőtta le a kérelmez .

Ugyanazon a napon a kérelmez óvást nyújtott be e döntés ellen a pénzügyi tanácshoz. Azt állította, hogy bankjának utasítást adott a szóban lév illeték átutalására, azonban ezt az utasítást nem hajtották végre. Véleménye szerint a bank által elkövetett mulasztásért t nem lehet felel ssé tenni.

Miután a pénzügyi tanács 1990. szeptember 19-én tárgyalást tartott az ügyben, október 26-án az óvást alaptalannak ítélte és elutasította. Úgy vélte, mivel a kérelmez választotta a bank szolgáltatásának igénybe vételét, ezért neki kell figyelemmel lenni arra, hogy az átutalást korrekten végrehajtották-e.

1990. november 20-án a kérelmez a semmít székhez fordult semmisségi kérelmével. Állította, hogy a fellebbviteli bíróság jogszabálysértést követett el azzal, hogy neki tulajdonította a felel sséget az átutalási utasítás teljesítése során a bank által elkövetett

hibáért. Másodsorban pedig arra hivatkozott, hogy a vele szemben kiszabott pénzbírság büntet jogi szankciónak tekintendő, és nincs helye illetékfizetésre kötelezni a feleket azokban az ügyekben, ahol "a büntet jogi vádak megalapozottsága" tárgyában döntenek.

A pénzügyi államtitkár az ügyben előkészítő iratot nyújtott be a Semmítörvényszékhez.

A Semmítörvényszék mellett működő ügyész 1991. november 19-én nyújtotta be indítványát. A kérelmező által elsőként felvetett kifogással kapcsolatban úgy foglalt állást, hogy a fellebbviteli bíróság döntése szabályos volt, és a másodlagos kérelem elutasításának indokait is részletesen kifejtette.

A kérelmező ezen indítványról a semmítörvényszék döntésének megszületése előtt semmilyen módon nem értesült.

A legfelsőbb bírói fórum 1992. június 17-én elutasította a semmisségi kérelmet. Indokolásában kifejtette, hogy a bank által a neki adott átutalás elmulasztását nem lehet felróni az utasítás adónak abban az esetben, ha rögtön akkor, amikor minden valószínűség szerint észlelhette, hogy nem történt meg az átutalás, az érdekelt megtette volna az átutalás teljesítése érdekében a szükséges lépéseket. Márpedig úgy tekintendő, hogy a kérelmező a vitatott illetéket nem fizette meg, ezért az első kifogását el kellett utasítani.

A Semmítörvényszék egyébként úgy ítélte meg, hogy a szóban forgó illeték nem képezhetett tényleges akadályt az állampolgár számára a bírósághoz fordulás során és bizonyos esetekben csökkenteni is lehet az illetéket. A kérelmező másodlagosan felvetett kifogásait is elutasította a Semmítörvényszék.

A kérelmező 1992. november 12-én fordult panasszal a Bizottsághoz. Állítása szerint az Egyezmény 6. cikkének 1. pontja által biztosított tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jogát, nevezetesen a bírósághoz fordulás jogát sértették meg azzal, hogy illetékfizetésre kötelezték az eljárás megindításánál, továbbá azért, mert nem volt lehetőség megválaszolni a Semmítörvényszék előtt a fellebbviteli indítványt. A Bizottság 1995. október 16-án nyilvánította elfogadhatónak a panaszt abban a részében, amelyben elmulasztották a kérelmező számára a válaszadás lehetőségét biztosítani, a panasz többi részét pedig elfogadhatatlannak nyilvánították. 1996. október 15-én kelt jelentésében a Bizottság huszonhat szavazattal négy ellenében úgy határozott, hogy az Egyezmény 6. cikkének 1. pontját megsértették.

Az ügyet a Bizottság 1997. január 22-én terjesztette a Bíróság elé.

Az ítélet lényege:

A kérelmező állítása szerint áldozata az Egyezmény 6. cikke 1. pontja megsértésének, mivelhogy nem volt lehetőség a Semmítörvényszék fellebbviteli ügyésze által előterjesztett indítványra válaszolni.

A kormány állítása szerint a 6. cikket az ügyben nem lehet alkalmazni.

A) Az Egyezmény 6. cikkének 1. pontja

1. Az alkalmazhatóság kérdéséről

A kormány szerint a Semmít szék nem a kérelmez elleni "büntet jogi vád megalapozottságát illet en" hozott határozatot, következésképpen a jelen ügyben a 6. cikk 1. pontja nézete szerint nem alkalmazható. A kormány érvelését arra alapította, hogy a vitatott eljárás nem többet, mint az illeték megfizetését célozta. Utalt a Bíróság által az Engel és társai ügyében kialakított kritériumokra, amelyet állandó ítélkezési gyakorlatában követett, és amely szerint els ként azt kell vizsgálni, vajon az alperes állam jogrendszerében a szóban forgó cselekmény elkövetését meghatározó törvényszöveg a büntet jog alá tartozik-e, másodsorban pedig a cselekmény jellegét kell meghatározni, és harmadszorra a kiszabott büntetés jellegét és komolyságát kell értékelni.

Ami az els kritériumot illeti, a kormány rámutatott, hogy a holland jogban az illetékkiszabás kérdése nem a büntet jog hatálya alá tartozik.

A második kritériumot illet en fenntartotta, hogy az illeték nem büntetés jelleg , hanem az igazságszolgáltatás megfelelő m ködése érdekében szükséges. Valójában az igazságszolgáltatás m ködéséhez elengedhetetlen költségek egy részét fedezi, és elbátortalanítja azon jogorvoslatot kér ket, akiknek semmi esélyük sincs a sikerre. Itt eljárásjogi kérdésekr l van szó, nem pedig büntet jogi szankciókról, a jelen ügy hasonló a Ravensborg Svédország elleni üggyhez, amelyben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a bíróság el tt tanúsított nem megfelelő viselkedés miatt kiszabott pénzbírság "a valamennyi bíróságot megillet hatalomból ered, amellyel az el tte folyó eljárás korrekt és fegyelmezett lefolytatásának biztosítására rendelkezik".

Ami pedig a harmadik kritériumot illeti, a kormány szerint a szankció jellege és súlya a jelen esetben nem jöhet számításba.

A kérelmez fenntartotta, hogy a Bíróság el tt fekv ügy büntet jogi szankcióhoz hasonlítható pénzügyi jelleg büntetésre vonatkozik

A Bizottság azon a véleményen volt, hogy amennyiben a Semmít szék el tti eljárás csupán eljárásjogi kérdés vizsgálatára szorítkozik - vagyis annak megvizsgálására, hogy a fellebbviteli bíróság helyesen utasította-e el a kérelmez jogorvoslati kérelmét az eljárásjogi szabályok be nem tartása miatt - akkor az ügy nem a "büntet jogi vád megalapozottságát" érinti. Ha a Semmít szék arra a döntésre jutott volna, hogy a fellebbviteli bíróság tévedett a döntése meghozatalnál, akkor teljes joghatóságának birtokában dönthetett volna másképpen.

A Bizottság küldöttje írásban begyűjtött észrevételeiben még hozzátette, hogy a Semmít szék a kérelmez azon érvér l, mely szerint az illeték megfizetése nem fogadható el a "büntet jogi vádak megalapozottságát" érint ügyekben, döntésében is foglalkozott; a legf bb bírói fórum ekképpen a büntet ügyekben a bírósághoz való jog kérdésének fontosságáról nyilatkozott. Ez tehát magával vonja azt, hogy a holland jogban a vitatott eljárás a büntet jog alá tartozik.

A Bíróság észlelte, egyik fél sem vitatta, hogy a kérelmez vel szemben kiszabott pénzügyi jelleg szankció "büntet jogi szankcióként" értékelhet . Semmilyen indokot nem látott tehát, hogy másképpen ítélje meg. Következésképpen a 6. cikk a kérelmez nek biztosított a jogot , hogy ügyét bíróság bírálja el. Ténylegesen a holland jog ismeri a hasonló eljárást azon a címen, hogy jogorvoslati kérelmet lehet el terjeszteni a fellebbviteli bíróság pénzügyi tanácsához.

1990. március 23-án az említett tanács elnöke a kérelmez jogorvoslati kérelmét elfogadhatatlannak nyilvánította azzal az egyedüli indokkal, hogy nem rötta le az eljárási illetéket. Az érdekelt óvást nyújtott be ez ellen a pénzügyi tanácshoz, amely 1990. április 23-én helyben hagyta elnökének döntését. A kérelmez nek a Semmít székhez intézett semmisségi kérelme érveinek alátámasztására el adott indokai csupán annak a kérdésnek a megválaszolására korlátozódtak, hogy a fellebbviteli bíróságnak joga volt-e elfogadhatatlannak nyilvánítania jogorvoslati kérelmét vagy sem; ha a legf bb bírói fórum erre negatívan válaszolt.

A Semmít széknek megvolt a jogköre a fellebbviteli bíróság döntésének megsemmisítésére a kérelmez által felvetett indokok alapján, avagy hivatalból is, egyéb indokok alapján. Amennyiben így tett volna, teljes jogkörrel dönthetett volna az ügy érdemében az iratok alapján is, és a megtámadott határozat helyett új döntést hozhatott volna, avagy esetlegesen visszaküldhette volna új eljárásra az ügyet ugyanazon fellebbviteli bírósághoz vagy egy másikhoz azzal, hogy az új eljárást lefolytató bíróság ismételten vizsgálja meg az ügyet. Mindenestre - olyan okokból, amelyekkel való foglalkozás nem tartozik az európai Bíróságra - a legf bb bírói fórum nem semmisítette meg a fellebbviteli bíróság döntését. Elutasító ítéletében a kérelmez vel szemben kiszabott szankció pénzbüntetés jellegét elismerte. A Semmít szék tehát döntött a "büntet jogi vád megalapozottságát" illet en, amely a pénzügyi büntetést kiszabásához vezetett.

E körülmények között az a tény, hogy a kérelmez semmisségi kérelme és a Semmít szék döntése el zetes eljárásjogi kérdésre korlátozódott, nem vezethet arra, hogy a 6. cikk 1. pontját ne lehetne alkalmazni a jelen ügyben.

Ebb l kifolyólag alkalmazni kell a 6. cikk 1. pontját.

A Bíróságnak ezen felül még arról is határoznia kellett, hogy a kérelmez vel szemben lefolytatott büntet eljárás megfelelt-e az e cikkben megfogalmazott el írásoknak.

2. Észrevételek a 6. cikk 1. pontjához

A kérelmez és a Bizottság egyetértettek annak megítélésében, hogy a 6. cikk 1. pontját megsértették azzal, hogy a kérelmez nek nem volt lehet sége a semmít szék mellett m köd f ügyész indítványára válaszolni.

A kormány a maga részér l elfogadta, hogy ha a Bíróság a 6. cikk 1. pontjának alkalmazhatósága mellett dönt, akkor a megsértést is meg kell állapítania.

A Bíróság utalt arra, hogy a jelen ügyben a holland Semmít szék el tt alkalmazandó eljárás lényeges elemei hasonlóak a belga Semmít szék el tt alkalmazandókkal. Els képpen a f ügyész indítványának célja a Semmít szék segítése és az ítélezési gyakorlat egységének biztosítása. Másodsorban a semmít szék mellett m köd ügyészségnek kötelessége a legszigorúbb objektivitással eljárni.

Mint ahogy a Bíróság az el tte már tárgyalt belga ügyekben úgy ítélte meg, mindazonáltal, hogy a Semmít szék mellett m köd f ügyész szerepének nagy fontosságot tulajdonított a Semmít szék el tt folyó eljárásban és különösképpen indítványa tartalmának és hatásainak. Az indítvány véleményét foglal magában, amely a f ügyészt l ered. Jogilag objektív és

indokolt, az említett vélemény egyáltalán nem arra szolgál, hogy tanácsot adjon, és így befolyásolja a Semmít székét.

A Bíróság már az ügyben úgy ítélte meg, hogy a Semmít szék el tt folyó eljárást a kérelmez elleni "büntet jogi vád megalapozottságát" érint eljárásnak kell tekinteni. Ennélfogva, figyelemmel az eljárás kimenetelének a kérelmez számára való fontosságára, és a f ügyész indítványára, az a tény, hogy a kérelmez nem válaszolhatott a f ügyész indítványára a Semmít szék által meghozott döntést megelőzően, megsértette a kontradiktórius eljáráshoz való jogát. A kontradiktórius eljárás ugyanis magában foglalja a felek arra irányuló jogát, hogy az eljárásban a bíróság elé tárjanak tényeket vagy bizonyítékokat a döntés befolyásolása érdekében, származzanak azok akár a független ügyésztől és azokat vitathassák.

Mindezekre tekintettel a Bíróság egyhangúlag úgy döntött, hogy, az Egyezmény 6. cikkének 1. pontját megsértették.

B) Az Egyezmény 50. cikke

A kérelmez 4.630 holland forintot kért költségeire és kiadásaira.

A kormány fenntartotta, hogy az összeg nagy része a hazai bíróságok el tt folytatott eljárásokhoz kapcsolódik. A jogsértés a hazai eljárások legvégén következett be, akkor amikor az említett kiadások már megtörténtek. A kérelmez nek következésképpen nincs joga azon kiadások megtérítéséhez, amelyek nem kifejezetten a belső eljáráshoz kapcsolódnak, amely meglátása szerint a 100 holland forint összeget nem haladta meg.

A Bizottság küldöttje úgy vélte, hogy a kérelmez nek meg kell téríteni valamennyi kiadását, amely a Semmít szék el tt folyt eljáráshoz kapcsolódik. Ezt az összeget ésszerűen 1.500 holland forintra taksálta.

A Bíróság szerint a megállapított jogsértés kizárólag azzal függ össze, hogy elmulasztották megadni a kérelmez nek a lehetőséget, hogy a f ügyész indítványát megválaszolja. Igazságos döntésében a Bíróság végül 1.000 holland forintot ítelt meg.

A Bíróság hivatkozott joggyakorlata

8.6.1976., Engel and Others v. Belgium; 21.2.1984., Öztürk v. Germany; 22.2.1994., Ravensborg v. Sweden; 20.2.1996., Vermeulen v. Belgium; 22.2.1996., Putz v. Austria; 25.6.1997., Van Orshoven v. Belgium; 29.8.1997., A.P., M.P. and T.P. v. Switzerland.

* Eur. Court H.R., Case of J. J. v. the Netherlands, judgment of 27 March 1998

InfoCuria - A Bíróság ítélezési gyakorlata

[Kezdőlap](#) > [Keresés](#) > [A keresés eredménye](#) > **Dokumentumok**

[Nyomtatás indítása](#)

A dokumentum nyelve :
ECLI:EU:C:2013:105

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2013. február 26. (*)

„Az Európai Unió Alapjogi Chartája – Alkalmazási kör – 51. cikk – Az uniós jog alkalmazása – Az Unió valamely saját forrását veszélyeztet magatartások szankcionálása – 50. cikk – A ne bis in idem elve – Nemzeti szabályozás, amely ugyanazon vétkes magatartás szankcionálására két külön, egyrészt közigazgatási, másrészt büntető eljárást foglal magában – Összeegyeztethetőség”

A C-617/10. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Haparanda tingsrätt (Svédország) a Bírósághoz 2010. december 27-én érkezett, 2010. december 23-i határozatával terjesztett elő az előtte

az **Åklagaren**

és

Hans Åkerberg Fransson

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, K. Lenaerts elnökhelyettes, A. Tizzano, M. Ilešić, G. Arestis, J. Malenovský tanácselnökök, A. Borg Barthet, J.-C. Bonichot, C. Toader, J.-J. Kasel és M. Safjan (előadó) bírák,

előtanácsnok: P. Cruz Villalón,

hivatalvezető: C. Strömholm tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2012. január 24-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- H. Åkerberg Fransson képviselőjében J. Sterner advokat és U. Bernitz professzor,
- a svéd kormány képviselőjében A. Falk és S. Johannesson, meghatalmazotti minőségben,
- a cseh kormány képviselőjében M. Smolek és J. Vlášil, meghatalmazotti minőségben,

- a dán kormány képviselőjében C. Vang, meghatalmazotti minőségben,
- a német kormány képviselőjében T. Henze, meghatalmazotti minőségben,
- Írország képviselőjében D. O'Hagan, meghatalmazotti minőségben, segít je M. McDowell SC,
- a görög kormány képviselőjében K. Paraskevopoulou és Z. Chatzipavlou, meghatalmazotti minőségben,
- a francia kormány képviselőjében N. Rouam, meghatalmazotti minőségben,
- a holland kormány képviselőjében C. Wissels és J. Langer, meghatalmazotti minőségben,
- az osztrák kormány képviselőjében C. Pesendorfer, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében R. Lyal és J. Enegren, meghatalmazotti minőségben,

a f tanácsnok indítványának a 2012. június 12-i tárgyaláson történt meghallgatását követően, meghozta a következő

Ítéletet

1 Az elzeter döntéshozatal iránti kérelem a *ne bis in idem* elvének uniós jog szempontjából történő értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az H. Åkerberg Fransson és az Åklagaren (ügyészség) között folyamatban lévő azon eljárás keretében terjesztették elő, amelyet az ügyészség súlyos adócsalás miatt indított.

Jogi háttér

Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény

3 Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 1984. november 22-én, Strasbourgban aláírt 7. kiegészítő jegyzőkönyvének (a továbbiakban: az EJEE 7. kiegészítő jegyzőkönyve) „Kétszeres eljárás alá vonás vagy büntetés tilalma” címet viselő 4. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ha valakit egy állam büntető törvényének és büntető eljárási törvényének megfelelően egy büntető eljárási eljárás során már jogerősen felmentettek vagy elítéltek, e személlyel szemben ugyanennek az államnak az igazságszolgáltatási szervei ugyanezen büntető eljárási eljárás miatt nem folytathatnak büntető eljárást, és vele szemben abban büntetést nem szabhatnak ki.

(2) Az előző bekezdés rendelkezései nem képezik akadályát annak, hogy az adott állam büntető törvényeinek és büntető eljárási törvényeinek megfelelően az eljárást újból

megindítsák, ha új, vagy újólag feltárt tények, vagy az eljárás alapvető hibái természetüknel fogva kihatással vannak a meghozott ítéletre.

(3) A jelen cikk rendelkezéseit 1 [az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt európai egyezmény (a továbbiakban: EJEE)] 15. cikkére hivatkozással nem lehet eltérni.”

Az uniós jog

Az Európai Unió alapjogi chartája

4 Az Európai Unió alapjogi chartájának (a továbbiakban: Charta) „A kétszeres eljárás alá vonás és a kétszeres büntetés tilalma” címet viselő 50. cikke így rendelkezik:

„Senki sem vonható büntetés alá és nem büntethető olyan bűncselekményért, amely miatt az Unióban a törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték.”

5 A Charta 51. cikke az alábbiak szerint határozza meg a Charta alkalmazási körét:

„(1) E Charta rendelkezéseinek címzettjei – a szubszidiaritás elvének megfelelő figyelembevételével – az Unió intézményei, szervei és hivatalai, valamint a tagállamok annyiban, amennyiben az Unió jogát hajtják végre. Ennek megfelelően saját hatáskörükben és a Szerződésben az Unióra ruházott hatáskörök korlátain belül tiszteletben tartják az ebben a Chartában foglalt jogokat és betartják az abban foglalt elveket, valamint előmozdítják azok alkalmazását.

(2) Ez a Charta az uniós jog alkalmazási körét nem terjeszti ki az Unió hatáskörein túl, továbbá nem hoz létre új hatásköröket vagy feladatokat az Unió számára, és nem módosítja a Szerződésben meghatározott hatásköröket és feladatokat.”

A 77/388/EGK hatodik irányelv

6 A tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról – közös hozzáadottértékadó-rendszer: egységes adóalap-megállapításról szóló hatodik, 1977. május 17-i 77/388/EGK tanácsi irányelv (HL L 145., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 23. o.; a továbbiakban: hatodik irányelv) 22. cikkének ugyanezen irányelv 28h. cikkével megállapított változata így rendelkezik:

„[...]

(4) a) Minden adóalany bevallást nyújt be a tagállamok által megállapított határnapig. [...]

[...]

(8) A tagállamok megállapíthatnak más kötelezettségeket is, amelyeket szükségesnek ítélnék az adó megfelelő behajtása és az adócsalás megakadályozása érdekében [...].

[...]”

A svéd jog

7 Az adóbevételek csökkenéséről szóló 1971:69.sz. törvény (skattebrottslagen [1971:69], a továbbiakban: skattebrottslagen) 2. §-ának szövege a következő:

„Aki szándékosan – más módon, mint szóban – téves adatot közöl a hatósággal, vagy nem tesz eleget bevallási, bizonylatbenyújtási vagy egyéb okirat-bemutatói kötelezettségének, és ezáltal az adóbevételek csökkenésének, vagy annak veszélyét kelti, hogy vagy más jogosulatlanul részesül adójóváírásban vagy adóvisszatérítésben, adócsalás miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

8 A skattebrottslagen 4. §-a szerint:

„Ha a 2. § szerinti b) cselekményt súlyosnak kell tekinteni, akkor a büntetés minimum két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

A b) cselekmény súlyosságának megállapításakor tekintettel kell lenni többek között az érintett összegre, a hamis vagy hamisított okiratok felhasználásával történt elkövetésre, és arra, ha a cselekmény rendszeres vagy nagymértékű vagy egyébként különösen súlyos b) elkövetés részét képezte.”

9 Az adómegállapításról szóló 1990:324. sz. törvény (taxeringslagen [1990:324], a továbbiakban: taxeringslagen) 5. fejezetének 1. §-a így rendelkezik:

„Ha az adóalany az eljárás során az adómegállapítás céljából – más módon, mint szóban – téves adatokat közölt, adóbírságot (adóótlet) kell kiszabni rá. Ugyanez vonatkozik arra az esetre is, ha az adóalany az adózással kapcsolatos bírósági eljárásban közöl ilyen adatot, és az adatot annak érdemi vizsgálatát követően nem fogadják el.”

Az adatot akkor kell tévesnek tekinteni, ha nyilvánvaló, hogy az adóalany által közölt adat valótlan, vagy ha az adóalany az adómegállapításhoz szükséges olyan adatot hallgatott el, amelyet köteles lett volna közölni. Ugyanakkor az adatot nem lehet tévesnek tekinteni, ha az más közölt adatokkal együttesen elegendő alapot szolgáltat a helyes döntéshez. Az adatot akkor sem lehet tévesnek tekinteni, ha az annyira észszerűtlen, hogy az nyilvánvalóan nem képezheti a döntés alapját.”

10 A taxeringslagen 5. fejezetének 4. §-a így rendelkezik:

„Ha téves adatot közöltek, akkor az adóbírság az 1. fejezet 1. §-a (1) bekezdésének 1–5. pontjában meghatározott azon adó negyven százaléka, amelyet a téves adat elfogadása esetén nem vetettek volna ki az adóalanyra, illetve házastársára. A hozzáadottérték-adó vonatkozásában az adóbírság annak az adónak a húsz százaléka, amelyet tévesen írtak volna jóvá az adóalanyra.”

Az adóbírság tíz százalék, illetve a hozzáadottérték-adó vonatkozásában öt százalék, ha a téves adatot kijavították, vagy a rendszerint a Skatteverket [(adóhatóság)] rendelkezésére álló és a Skatteverket által a pénzügyi év novemberének vége előtt elérhető iratok segítségével kijavíthatók voltak.”

11 A taxeringslagen 5. fejezetének 14. §-a szerint:

„Az adóalanyt teljesen vagy részben mentesíteni kell az adóbírság megfizetése alól, ha olyan hibák vagy mulasztások válnak nyilvánvalóvá, amelyek menthetők, vagy egyébként ésszerűtlen lenne a bírság teljes összegét kiszabni. Ha az adóalany részben mentesül a bírság megfizetése alól, a bírságot a felére vagy a negyedére kell mérsékelni.

[...]

Annak értékelésekor, hogy egyébként ésszerűtlen lenne-e a bírság teljes összegének kiszabása, különös tekintettel kell lennie arra, hogy:

[...]

3) a hibák vagy mulasztások az adóalanyok a skattebrottslagen szerinti büntetőjogi következményekért való felelősségre vonását is eredményezték-e, vagy sor került-e a büntetőjogi következményből származó jövedelemnek a büntető törvénykönyv [(brottsbalken)] 36. fejezetének 1b. §-a szerinti elkövetésére.”

Az alapeljárás és az elzáró döntéshozatalra elterjesztett kérdések

12 H. Åkerberg Fransson arra kötelezték, hogy többek között súlyos adócsalás miatt történő felelősségre vonás céljából 2009. június 9-én jelenjék meg a Haparanda tingsrätt (a haparandai kerületi bíróság) előtt. Azzal vádolták, hogy a 2004-es és 2005-ös adóévre benyújtott adóbevallásaiban téves adatokat közölt, ami annak kockázatával járt, hogy az Államkincstár személyi jövedelemadó és hozzáadottérték-adó (a továbbiakban: héa) bevételekkel esik el, a 2004-es adóévet illetően 319 143 SEK összeget, ebből 160 000 SEK-t a héa címén, a 2005-ös adóévet illetően pedig 307 633 SEK összeget, ebből 187 550 SEK-t a szintén héa címén. H. Åkerberg Fransson ellen azért is eljárás indult, mert a 2004. októberi és a 2005. októberi bevallási időszak vonatkozásában elmulasztotta bevallani a munkáltatói járulékokat, ami annak kockázatával járt, hogy a társadalombiztosítási szervezetek az elzáró időszakban 35 690 SEK, az utóbbi időszakban pedig 35 862 SEK összegű bevételekkel esnek el. A vádirat szerint a büntetőjogi következményeket súlyosnak kell tekinteni, egyrészt az érintett összegek nagysága, másrészt pedig azon tény miatt, hogy a büntetőjogi következmények rendszeres nagyarányú büntetőjogi elkövetés részét képezik.

13 2007. május 24-i határozatával a skatteverket a 2004-es adóévre nézve az üzleti tevékenységből származó jövedelem vonatkozásában 35 542 SEK, a héa vonatkozásában 4872 SEK, a munkáltatói járulékok vonatkozásában pedig 7138 SEK adóbírságot szabott ki H. Åkerberg Franssonnal szemben. Ugyanezen határozatban a skatteverket a 2005-ös adóévre nézve, az üzleti tevékenységből származó jövedelem vonatkozásában 54 240 SEK, a héa vonatkozásában 3255 SEK, a munkáltatói járulékok vonatkozásában pedig 7172 SEK adóbírságot is kiszabott vele szemben. E bírságokat kamattal együtt kellett megfizetnie. E bírságokkal szemben nem éltek jogorvoslattal a közigazgatási bíróság előtt, az erre biztosított határidő pedig a 2004-es adóév vonatkozásában 2010. december 31-én, a 2005-ös adóév vonatkozásában pedig 2011. december 31-én lejárt. Az adóbírságot kiszabó határozat indokait ugyanazok a téves adatközlési tényállások képezték, mint amelyeket az ügyészség az alapbüntető eljárás tárgyává tett.

14 Az eljáró bíróság előtt felmerül a kérdés, hogy a vádlottal szemben emelt vádat el kell-e utasítani azon az alapon, hogy ugyanezen tényállás alapján egy másik eljárásban már

szankciót alkalmaztak vele szemben, ami ellentétben áll az EJEE 7. kiegészít jegyz könyvének 4. cikkével és a Charta 50. cikkével.

15 E feltételek mellett a Haparanda tingsrátt úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és elzetes döntéshozatal céljából az alábbi kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) A svéd jog szerint a nemzeti bíróságnak egyértelmű támogatást kell találnia az [EJEE-ben] vagy az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatában ahhoz, hogy mellzhesse azon nemzeti rendelkezések alkalmazását, amelyek sérthetik az EJEE 7. kiegészít jegyz könyvének 4. cikke szerinti *ne bis in idem* elvét, és ezáltal [a Charta] 50. cikkét. Összeegyeztethet-e az uniós joggal, és különösen annak általános elveivel, ideértve az uniós jog elsbbségének és közvetlen hatályának elvét, a nemzeti rendelkezések alkalmazásának mellzésére vonatkozó efféle nemzeti jogi feltétel?

2) Az EJEE 7. kiegészít jegyz könyvének 4. cikke és a Charta 50. cikke szerinti *ne bis in idem* elvének hatálya alá tartozik-e az adóbncselekmények miatti vádemelés megengedhetése, ha korábban ugyanazon téves adatközlés miatt közigazgatási eljárás keretében meghatározott pénzbüntetést (adóbírságot) szabtak ki a vádlottra?

3) Befolyásolja-e a második kérdésre adandó választ az a tény, hogy ezeket a szankciókat oly módon kell összehangolni, hogy a rendes bíróságok a büntet eljárássokban csökkenthetik a büntetést, ha a vádlottra ugyanazon téves adatközlés miatt adóbírságot is kiszabtak?

4) A [...] *ne bis in idem* elvének hatálya alatt bizonyos körülmények között megengedhet, hogy egy már vizsgált és szankcionált cselekmény vonatkozásában új eljárásban további szankciókat szabjanak ki. A második kérdésre adandó igenlő válasz esetén teljesülnek-e a különböző szankciók külön eljárásokban történő kiszabásának a *ne bis in idem* elve szerinti feltételei, ha a későbbi eljárásban az ügy körülményeinek új és a korábbi eljárástól független vizsgálatára kerül sor?

5) Az adóbírságok kiszabásának és az adóbncselekményekért való felelősség külön eljárásban történő vizsgálatának svéd rendszere mögött számos közérdeklő indok húzódik meg [...]. A második kérdésre adandó igenlő válasz esetén összeegyeztethet-e a *ne bis in idem* elvével a svéd rendszerhez hasonló rendszer, ha anélkül, hogy szükséges lenne tartózkodni akár az adóbírságok kiszabásától, akár az adóbncselekményekért való felelősségről történő döntéstől, létre lehetne hozni egy olyan rendszert, amely nem tartozna a *ne bis in idem* elvének hatálya alá, oly módon, hogy – az adóbncselekményért való felelősség felmerülése esetén – a skatteverket és adott esetben a közigazgatási bíróságok adóbírságok kiszabására vonatkozó döntési joga átszállna az adóbncselekmények vádját vizsgáló rendes bíróságokra?”

A Bíróság hatásköréről

16 A svéd, a cseh és a dán kormány, továbbá Írország és a holland kormány, valamint az Európai Bizottság vitatja az elzetes döntéshozatalra elterjesztett kérdések elfogadhatóságát. Szerintük a Bíróság csak akkor rendelkezne hatáskörrel e kérdések megválaszolására, ha a H. Åkerberg Franssonnal szemben kiszabott adóbírságok, valamint a vele szemben emelt, az alapeljárás tárgyát képező büntető jogi vádak az uniós jog végrehajtásából erednének. Márpedig sem az adóbírságok kiszabásának alapját képező, sem pedig a büntető eljárás alapjául szolgáló nemzeti jogszabályt illetően nem ez a helyzet. A Charta 51. cikkének

(1) bekezdése alapján tehát a fent említett bírságok és eljárások nem tartoznak a Charta 50. cikkében biztosított *ne bis in idem* elv hatálya alá.

17 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a tagállamok eljárását illetően a Charta alkalmazási körét a Charta 51. cikkének (1) bekezdése határozza meg, amelynek értelmében a Charta rendelkezéseinek a tagállamok csak annyiban címzettjei, amennyiben az Unió jogát hajtják végre.

18 A Charta e cikke így megértesíti a Bíróság azzal kapcsolatos ítélkezési gyakorlatát, hogy a tagállamok eljárásainak milyen mértékben kell megfelelniük az uniós jogrendben biztosított alapvető jogokból eredő követelményeknek.

19 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából ugyanis lényegében az következik, hogy az uniós jogrendben biztosított alapvető jogokat az uniós jog által szabályozott valamennyi tényállásra alkalmazni kell, az ilyen tényállásokon kívül azonban nem. A Bíróság ennyiben emlékeztetett már arra, hogy a Chartára tekintettel nem mérlegelheti az olyan nemzeti szabályozást, amely nem tartozik az uniós jog keretei közé. Ezzel szemben, amint az ilyen szabályozás az uniós jog alkalmazási körébe kerül, az elzáró döntéshozatal keretében eljáró Bíróságnak meg kell adnia minden ahhoz szükséges értelmezési szempontot, hogy a nemzeti bíróság mérlegelhesse e szabályozás azon alapvető jogokkal való összeegyeztethetőségét, amelyeknek a tiszteletben tartását biztosítja (lásd ebben az értelemben többek között a C-260/89. sz. ERT-ügyben 1991. június 18-án hozott ítélet [EBHT 1991., I-2925. o.] 42. pontját; a C-299/95. sz. Kremzow-ügyben 1997. május 29-én hozott ítélet [EBHT 1997., I-2629. o.] 15. pontját; a C-309/96. sz. Annibaldi-ügyben 1997. december 18-án hozott ítélet [EBHT 1997., I-7493. o.] 13. pontját; a C-94/00. sz. Roquette Frères ügyben 2002. október 22-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-9011. o.] 25. pontját; a C-349/07. sz. Sopropé-ügyben 2008. december 18-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-10369. o.] 34. pontját; a C-256/11. sz., Dereci és társai ügyben 2011. november 15-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-11315. o.] 72. pontját, valamint a C-27/11. sz. Vinkov-ügyben 2012. június 7-én hozott ítélet 58. pontját).

20 Az uniós alapvető jogok alkalmazási körének e meghatározását megértesítik a Charta 51. cikkéhez fűzött magyarázatok, amelyeket az EUSZ 6. cikk (1) bekezdése harmadik albekezdésének és a Charta 52. cikke (7) bekezdésének megfelelően figyelembe kell venni az említett cikk értelmezése során (lásd ebben az értelemben a C-279/09. sz. DEB-ügyben 2010. december 22-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-13849. o.] 32. pontját). Az említett magyarázatok szerint „az Unióban meghatározott alapvető jogok tiszteletben tartásának kötelezettsége csak akkor köti a tagállamokat, ha az uniós jog hatálya alatt járnak el”.

21 Következésképpen, mivel ha valamely nemzeti szabályozás az uniós jog alkalmazási körébe tartozik, a Charta által biztosított alapvető jogokat tiszteletben kell tartani, nem állhat fenn olyan tényállás, amelyre anélkül vonatkozna az uniós jog, hogy az említett alapvető jogokat alkalmazni kellene. Az uniós jog alkalmazhatósága magában foglalja a Charta által biztosított alapvető jogok alkalmazhatóságát.

22 Ezzel szemben, ha valamely jogi tényállás nem tartozik az uniós jog alkalmazási körébe, a Bíróság annak elbírálására nem rendelkezik hatáskörrel, a Charta esetleg hivatkozott rendelkezései pedig önmagukban nem alapozhatják meg e hatáskört (lásd ebben az értelemben a C-466/11. sz., Currà és társai ügyben 2012. július 12-én hozott végzés 26. pontját).

23 E megfontolások megfelelnek az EUSZ 6. cikk (1) bekezdésének háttérében álló megfontolásoknak, amely cikk szerint a Charta rendelkezései semmilyen módon nem terjesztik ki az Uniónak a Szerződésben meghatározott hatásköreit. Hasonlóképp, a Charta 51. cikkének (2) bekezdése szerint a Charta az uniós jog alkalmazási körét nem terjeszti ki az Unió hatáskörein túl, továbbá nem hoz létre új hatásköröket vagy feladatokat az Unió számára, és nem módosítja a Szerződésben meghatározott hatásköröket és feladatokat (lásd a fent hivatkozott Dereci és társai ügyben hozott ítélet 71. pontját).

24 A jelen esetben mindjárt az elején meg kell állapítani, hogy azok az adóbírságok és büntető eljárások, amelyek Åkerberg Fransson ellen irányultak vagy irányulnak, részben a héával összefüggő bevallási kötelezettségeinek megszegéséhez kapcsolódnak.

25 Márpedig a héát illetően egyrészt a közös hozzáadottértékadó-rendszerrel szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv (HL L 347., 1. o.) 2. cikkéből, 250. cikkének (1) bekezdéséből és 273. cikkéből – amely átveszi többek között a hatodik irányelv 2. cikkében, valamint az ugyanezen irányelv 28h. cikkével megállapított 22. cikkének (4) és (8) bekezdésében foglalt rendelkezéseket –, másrészt pedig az EUSZ 4. cikk (3) bekezdéséből következik, hogy minden egyes tagállam köteles elfogadni valamennyi jogalkotási és közigazgatási rendelkezést annak érdekében, hogy a területén biztosítsa az esedékes héa teljes összegének beszedését, továbbá hogy küzdjön az adócsalás ellen (lásd a C-132/06. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2008. július 17-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-5457. o.] 37. és 46. pontját).

26 Ezenkívül az EUMSZ 325. cikk kötelezi a tagállamokat, hogy elrettentő hatású és hatékony intézkedésekkel küzdjenek az Unió pénzügyi érdekeit sértő jogellenes tevékenységek ellen, különösen pedig elírja velük szemben, hogy az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalás leküzdése érdekében ugyanazokat az intézkedéseket tegyék meg, mint amelyeket a saját pénzügyi érdekeiket sértő csalás leküzdésére tesznek (lásd ebben az értelemben a C-367/09. sz., SGS Belgium és társai ügyben 2010. október 28-án hozott ítélet [EBHT 2010., I-10761. o.] 40–42. pontját). Márpedig, mivel az Unió saját forrásai az Európai Közösségek saját forrásainak rendszeréről szóló, 2007. június 7-i 2007/436/EK, Euratom tanácsi határozat (HL L 163., 17. o.) 2. cikkének (1) bekezdése értelmében magukban foglalják többek között a harmonizált héa uniós szabályok alapján megállapított alapjának alkalmazásából származó bevételeket, közvetlen kapcsolat áll fenn egyrészt a héabevételeknek az alkalmazandó uniós jog jogtiszteletben tartásával történő beszedése, másrészt pedig a vonatkozó héa-sajátforrás uniós költségvetés rendelkezésére bocsátása között, mivel az előbbi beszedése során történt mulasztás potenciálisan az utóbbi csökkenéséhez vezet (lásd ebben az értelemben a C-539/09. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2011. november 15-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-11235. o.] 72. pontját).

27 Ebből következik, hogy az olyanokhoz hasonló adóbírságok és adócsalás miatt indított büntető eljárások, mint amelyek a héával kapcsolatban szolgáltatott információk pontatlansága miatt az alapeljárásban érintett vádlott ellen irányultak vagy irányulnak, a 2006/112 irányelv 2. cikke, 250. cikkének (1) bekezdése és 273. cikke (korábban a hatodik irányelv 2. és 22. cikke), valamint az EUMSZ 325. cikk, vagyis az uniós jog végrehajtásának minősülnek a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében.

28 Az, hogy az említett adóbírságok és büntető eljárások alapjául szolgáló nemzeti szabályozásokat nem a 2006/112 irányelv átültetése érdekében fogadták el, nem vonhatja kétségbe a fenti következtetést, mivel az alkalmazásuk az említett irányelv rendelkezései

megsértésének szankcionálására irányul, vagyis a Szerződésben a tagállamokkal szemben elírt azon kötelezettség teljesítésére hivatott, hogy hatékonyan szankcionálják az Unió pénzügyi érdekeit veszélyeztető magatartásokat.

29 Mindezek alapján, ha valamely tagállami bíróságnak olyan nemzeti rendelkezés vagy intézkedés alapvető jogokkal való összeegyeztethetőségét kell vizsgálnia, amely olyan helyzetben, amelyben a tagállamok eljárását nem teljes egészében az uniós jog határozza meg, a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében az uniós jogot hajtja végre, a nemzeti hatóságok és bíróságok jogosultak az alapvető jogok védelmével kapcsolatos nemzeti követelményeket alkalmazni, feltéve hogy e követelmények alkalmazása nem veszélyezteti a Charta által biztosított védelem szintjét, ahogyan azt a Bíróság értelmezte, valamint az uniós jog elsőbbségét, egységességét és tényleges érvényesülését (ez utóbbi vonatkozásában lásd a C-399/11. sz. Melloni-ügyben 2013. február 26-án hozott ítélet 60. pontját).

30 E vonatkozásban, ha a nemzeti bíróságoknak a Charta rendelkezéseit kell értelmezniük, lehet segítségük van – adott esetben pedig kötelesek is – arra, hogy az EUMSZ 267. cikk alapján elzetes döntéshozatal céljából a Bírósághoz forduljanak.

31 Az eddigi megfontolásokból következik, hogy a Bíróság hatáskörrel rendelkezik arra, hogy megválaszolja az elterjesztett kérdéseket, és megadjon minden ahhoz szükséges értelmezési szempontot, hogy a kérdést elterjesztő bíróság mérlegelhesse a nemzeti szabályozásnak a Charta 51. cikke szerinti *ne bis in idem* elvével való összeegyeztethetőségét.

Az elzetes döntéshozatalra elterjesztett kérdésekről I

A második, harmadik és negyedik kérdésről

32 E kérdésekkel, amelyeket együtt kell megválaszolni, a Haparanda tingsrátt lényegében azt kérdezi, hogy a Charta 50. cikkében szabályozott *ne bis in idem* elvét akként kell-e értelmezni, hogy az kizárja, hogy valamely vádlott ellen adócsalás miatt büntető eljárást indítsanak, ha ugyanazon téves adatközlési tényállás miatt vele szemben már adóbírságot szabtak ki.

33 Ami a Charta 50. cikkében szabályozott *ne bis in idem* elvének az adócsalás miatt indított, az alapeljárás szerintihez hasonló büntető eljárásokra történő alkalmazását illeti, az feltételezi, hogy a vádlottal szemben jogerős határozattal már megtett intézkedések büntető jellegűek.

34 E tekintetben mindjárt az elején meg kell állapítani, hogy a Charta 50. cikke nem zárja ki, hogy valamely tagállam a héával összefüggő bevallási kötelezettségek teljesítésének elmulasztásában megnyilvánuló ugyanazon tényállásra adójogi és büntető jogi szankciók kombinációját alkalmazza. A héából származó bevételek teljes körű beszedésének biztosítása, ezáltal pedig az Unió pénzügyi érdekeinek védelme céljából a tagállamok szabadon választhatják meg az alkalmazandó szankciókat (lásd ebben az értelemben a 68/88. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 1989. szeptember 21-én hozott ítélet [EBHT 1989., 2965. o.] 24. pontját; a C-213/99. sz., De Andrade-ügyben 2000. december 7-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-11083. o.] 19. pontját, valamint a C-91/02. sz., Hannl-Hofstetter ügyben 2003. október 16-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-12077. o.] 17. pontját). Ez utóbbiak tehát öltethetik közigazgatási szankciók vagy büntető jogi szankciók formáját, illetve lehetnek a kettő kombinációi. A Charta 50. cikke csak akkor zárja ki, hogy ugyanazon tényállás alapján

ugyanazon személlyel szemben büntet eljárást indítsanak, ha az adóbírság az említett rendelkezés értelmében büntet jelleg , és joger ssé vált.

35 Továbbá emlékeztetni kell arra, hogy az adóbírság büntet jellegének mérlegelése szempontjából három kritériumnak van jelent sége. Az els a jogsértés bels jog szerinti jogi min sítése, a második a jogsértés jellege, a harmadik pedig az érintett személlyel szemben kiszabható szankció természete és súlya (a C-489/10. sz. Bonda-ügyben 2012. június 5-én hozott ítélet 37. pontja).

36 A kérdést el terjeszt bíróság feladata e szempontok alapján annak mérlegelése, hogy az adójogi és büntet jogi szankciók nemzeti jogszabályokban el írt halmozásának vizsgálatát a jelen ítélet 29. pontja értelmében a nemzeti követelményekhez viszonyítva kell-e lefolytatni, ami adott esetben azt eredményezheti, hogy e bíróság e halmozást az említett követelményekkel ellentétesnek min síti, feltéve hogy a fennmaradó szankciók hatékonyak, arányosak és elrettent ek (lásd ebben az értelemben többek között a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítélet 24. pontját; a C-326/88. sz. Hansen-ügyben 1990. július 10-én hozott ítélet [EBHT 1990., I-2911. o.] 17. pontját; a C-167/01. sz. Inspire Art ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-10155. o.] 62. pontját; a C-230/01. sz. Penycoed-ügyben 2004. január 15-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-937. o.] 36. pontját, valamint a C-387/02., C-391/02. és C-403/02. sz., Berlusconi és társai egyesített ügyekben 2005. május 3-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-3565. o.] 65. pontját).

37 Az eddigi megfontolások összességéb l következik, hogy a második, harmadik és negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a Charta 50. cikkében szabályozott *ne bis in idem* elve nem zárja ki, hogy valamely tagállam a héával összefügg bevallási kötelezettségek teljesítésének elmulasztásában megnyilvánuló ugyanazon tényállásra egymást követ en adójogi szankciót és büntet jogi szankciót alkalmazzon, amennyiben az els szankció nem büntet jelleg , aminek vizsgálata a nemzeti bíróság feladata.

Az ötödik kérdésr l

38 Ötödik kérdésével a Haparanda tingsrätt lényegében azt kérdezi a Bíróságtól, hogy a Charta 50. cikkében szabályozott *ne bis in idem* elvével összeegyeztethet -e az olyan nemzeti szabályozás, amely adócsalás esetében lehet vé teszi az ugyanazon bíróság által kiszabott adójogi és büntet jogi szankciók halmozását.

39 E tekintetben mindenekel tt emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 267. cikkben szabályozott eljárás keretében kizárólag az ügyben eljáró és határozathozatalra hivatott nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik annak megítélése, hogy – tekintettel az ügy különleges jellemz ire – ítélete meghozatalához szükségesnek tartja-e az el zetes döntéshozatalt, és a Bíróságnak feltett kérdései relevánsak-e. Következésképpen, amennyiben a feltett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság – f szabály szerint – köteles határozatot hozni (lásd többek között a C-78/08–C-80/08. sz., Paint Graphos és társai egyesített ügyekben 2011. szeptember 8-án hozott ítélet [EBHT 2011., I-7611. o.] 30. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

40 Az el zetes döntéshozatalra el terjesztett kérdések relevanciájával kapcsolatos vélelem csak kivételesen dönthet meg, amennyiben nyilvánvaló, hogy az uniós jog értelmezése, amelyet a nemzeti bíróság kért, nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a szóban forgó probléma hipotetikus jelleg , vagy a Bíróság nem rendelkezik azon

ténybeli és jogi elemek ismeretével, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a feltett kérdésekre hasznos választ adjon (lásd ebben az értelemben többek között a fent hivatkozott *Paint Graphos* és társai ügyben hozott ítélet 31. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

41 A jelen esetben az elzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a kérdést elterjesztő bíróság által hivatkozott nemzeti jogszabály nem az, amelyet az alapeljárásban alkalmazni kell, jelenleg pedig a svéd jogrendszerben e jogszabály nem is létezik.

42 Az ötödik kérdést tehát elfogadhatatlannak kell nyilvánítani, mivel az EUMSZ 267. cikk keretében a Bíróságra ruházott feladat a tagállamok igazságszolgáltatásához való hozzájárulás, nem pedig általános vagy hipotetikus kérdésekre való jogi véleménynyilvánítás (lásd többek között a fent hivatkozott *Paint Graphos* és társai ügyben hozott ítélet 32. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

Az első kérdésről

43 Első kérdésével a *Haparanda tingsrätt* lényegében azt kérdezi a Bíróságtól, hogy összeegyeztethető-e az uniós joggal az olyan nemzeti bírósági gyakorlat, amely a nemzeti bíróságot terhelő, az EJEE és a Charta által biztosított valamely alapvető joggal ellentétes valamennyi rendelkezés alkalmazásának mellőzésére irányuló kötelezettséget attól a feltételtől teszi függővé, hogy az említett ellentét az érintett jogszabályi szövegekben vagy a rájuk vonatkozó ítélkezési gyakorlatból világosan kitűnjék.

44 Először is azzal kapcsolatban, hogy a nemzeti bíróságnak a nemzeti jog és az EJEE közötti ellentét esetén milyen következtetéseket kell levonnia, emlékeztetni kell arra, hogy jóllehet – mint azt az EUSZ 6. cikk (3) bekezdése megemlíti – az EJEE által biztosított alapvető jogok az uniós jogrend részét képezik mint annak általános elvei, továbbá jóllehet a Charta 52. cikkének (3) bekezdése azt a kötelezettséget írja elő, hogy a Chartában foglalt, az EJEE által biztosított jogoknak megfelelő jogok tartalmát és terjedelmét azonosnak kell tekinteni azokéval, amelyek az említett egyezményben szerepelnek, ez az egyezmény nem minősül az uniós jogrendbe szervesen beépülő jogforrásnak, mivel az Unió nem csatlakozott hozzá. Következésképpen az uniós jog nem szabályozza az EJEE és a tagállamok jogrendje közötti kapcsolatot, és nem határozza meg a nemzeti bíróság által abban az esetben levonandó következtetéseket sem, ha az ezen egyezmény által biztosított jogok és a nemzeti jog valamely szabálya ütközik (lásd ebben az értelemben a C-571/10. sz. *Kamberaj*-ügyben 2012. április 24-én hozott ítélet 62. pontját).

45 A fentiek után azzal kapcsolatban, hogy a nemzeti bíróságnak a belső jogi rendelkezések és a Chartában biztosított jogok közötti ellentét esetén milyen következtetéseket kell levonnia, állandó ítélkezési gyakorlat, hogy az uniós jogi rendelkezéseket hatáskörének keretei között alkalmazni hivatott nemzeti bíróság köteles biztosítani e normák teljes érvényesülését, szükség esetén – saját hatáskörénél fogva – eltekintve a nemzeti jogszabályok e normákkal ellentétes rendelkezéseinek alkalmazásától, akár utólagosan is, anélkül hogy kérelmeznie vagy várnia kellene azok jogalkotói vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton történő megsemmisítésére (a 106/77. sz. *Simmenthal*-ügyben 1978. március 9-én hozott ítélet [EBHT 1978., 629. o.] 21. és 24. pontja, a C-314/08. sz. *Filipiak*-ügyben 2009. november 19-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-11049. o.] 81. pontja, valamint a C-188/10. és C-189/10. sz., *Melki és Abdeli* egyesített ügyekben 2010. június 22-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-5667. o.] 43. pontja).

46 Az uniós jog természetében rejli követelményekkel ugyanis összeegyeztethetetlen lenne valamely nemzeti jogrendszer minden olyan rendelkezése, illetve minden olyan jogalkotási, közigazgatási vagy bírósági gyakorlat, amely csökkentené az uniós jog hatékonyságát azáltal, hogy megfosztja az e jog alkalmazására hatáskörrel rendelkező bíróságot azon jogtól, hogy már az alkalmazás időpontjában minden szükséges lépést megtehesse annak érdekében, hogy az uniós normák teljes hatékonyságának esetleges akadályát képező nemzeti jogszabályi rendelkezéseket félretegye (a fent hivatkozott Melki és Abdeli ügyben hozott ítélet 44. pontja, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

47 Továbbá az EUMSZ 267. cikk értelmében az olyan uniós jogi rendelkezéssel kapcsolatos jogvitában eljáró nemzeti bíróság, amelynek a tartalma vagy terjedelme nem világos számára, jogosult, adott esetben pedig köteles a szóban forgó uniós jogi rendelkezést illetően értelmezési kérdésekkel a Bírósághoz fordulni (lásd ebben az értelemben a 283/81. sz., Cilfit és társai ügyben 1982. október 6-án hozott ítéletet [EBHT 1982., 3415. o.]).

48 A fentiekből következik, hogy az olyan bírósági gyakorlat, amely a nemzeti bíróságot terhel, a Charta által biztosított valamely alapvető joggal ellentétes valamennyi rendelkezés alkalmazásának mellőzésére irányuló kötelezettséget attól a feltételtől teszi függvé, hogy az említett ellentét a Charta szövegéből vagy a rá vonatkozó ítélkezési gyakorlatból világosan kitűnjék, az uniós jogba ütközik, amennyiben e gyakorlat megfosztja a nemzeti bíróságot azon jogtól, hogy az említett rendelkezés e Chartával való összeegyeztethetőségét – adott esetben a Bírósággal együttműködve – teljes körben mérlegelje.

49 Az eddigi megfontolásokra tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy:

– az uniós jog nem szabályozza az EJEE és a tagállamok jogrendje közötti kapcsolatot, és nem határozza meg a nemzeti bíróság által abban az esetben levonandó következtetéseket sem, ha az ezen egyezmény által biztosított jogok és a nemzeti jog valamely szabálya ütközik;

– az olyan bírósági gyakorlat, amely a nemzeti bíróságot terhel, a Charta által biztosított valamely alapvető joggal ellentétes valamennyi rendelkezés alkalmazásának mellőzésére irányuló kötelezettséget attól a feltételtől teszi függvé, hogy az említett ellentét a Charta szövegéből vagy a rá vonatkozó ítélkezési gyakorlatból világosan kitűnjék, az uniós jogba ütközik, amennyiben e gyakorlat megfosztja a nemzeti bíróságot azon jogtól, hogy az említett rendelkezés e Chartával való összeegyeztethetőségét – adott esetben a Bírósággal együttműködve – teljes körben mérlegelje.

A költségekről

50 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

1) Az Európai Unió alapjogi chartájának 50. cikkében szabályozott ne bis in idem elve nem zárja ki, hogy valamely tagállam a hozzáadottérték-adóval összefüggő bevallási kötelezettségek teljesítésének elmulasztásában megnyilvánuló ugyanazon tényállásra

egymást követően adójogi szankciót és büntető jogi szankciót alkalmazzon, amennyiben az első szankció nem büntető jellegű, aminek vizsgálata a nemzeti bíróság feladata.

2) Az uniós jog nem szabályozza az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmére szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt európai egyezmény és a tagállamok jogrendje közötti kapcsolatot, és nem határozza meg a nemzeti bíróság által abban az esetben levonandó következtetéseket sem, ha az ezen egyezmény által biztosított jogok és a nemzeti jog valamely szabálya ütközik.

Az olyan bírósági gyakorlat, amely a nemzeti bíróságot terhel, az Európai Unió alapjogi chartája által biztosított valamely alapvető joggal ellentétes valamennyi rendelkezés alkalmazásának mellőzésére irányuló kötelezettséget attól a feltételtől teszi függővé, hogy az említett ellentét a charta szövegéből vagy a rá vonatkozó ítélkezési gyakorlatból világosan kitűnjék, az uniós jogba ütközik, amennyiben e gyakorlat megfosztja a nemzeti bíróságot azon jogtól, hogy az említett rendelkezés e chartával való összeegyeztethetőségét – adott esetben az Európai Unió Bíróságával együttműködve – teljes körben mérlegelje.

Aláírások

* Az eljárás nyelve: svéd.

InfoCuria - A Bíróság ítélkezési gyakorlata

[Kezdőlap](#) > [Keresés](#) > [A keresés eredménye](#) > Dokumentumok

[Nyomtatás indítása](#)

A dokumentum nyelve :

ECLI:EU:C:2012:340

PEDRO CRUZ VILLALÓN

F TANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2012. június 12.(1)

C-617/10. sz. ügy

Åklagaren

kontra

Hans Åkerberg Fransson

(A Haparanda tingsrátt [Svédország] által benyújtott elzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Az Európai Unió Alapjogi Chartájának hatálya – A Charta 51. cikke – Az uniós jog tagállami alkalmazása – A héaszabályozás megsértésére irányadó nemzeti szankcionálási rendszer – A Charta 50. cikke – A ne bis in idem mint az uniós jog általános elve – A közigazgatási és büntető jogi szankciók halmozódása – »Ugyanazon tények« meghatározása – A Charta értelmezése az Emberi Jogok Európai Egyezménye alapján – Az Emberi Jogok Európai Egyezménye 7. jegyzőkönyvének 4. cikke – Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata – Az Unióban irányadó alapvető jogok meghatározása a tagállamok közös alkotmányos hagyományai alapján”

Tartalomjegyzék

I – Bevezetés I – 2

II – Jogi háttér I – 4

A – Az uniós jogi háttér I – 4

B – Az Emberi Jogok Európai Egyezménye I – 4

C – A nemzeti jogi háttér I – 5

III – A tényállás és a nemzeti bíróság eltti eljárás I – 6

IV – A Bíróság eltti eljárás I – 7

V – A Bíróság hatásköre I – 8

A – Általános felvetés I – 9

1. Egy absztrakt „helyzet”: az uniós jog tagállami „alkalmazása” I – 9

2. Egy értelmezési javaslat: a szabály és kivétel kapcsolata I – 11

3. Az alap: az Unió különös érdeke I – 12

4. Az érvelési mód: a kategóriák és eseti értékelés helye I – 12

B – A hatáskör problémájára a jelen esetben adandó válasz I – 13

1. A vitatott alapvető jog I – 13

2.A közhatalom gyakorlásának különös területe: a szankcionálási jogkörI – 14

3.A ne bis in idem elv biztosításának a tagállamokról az Unióra történő áthelyezésének hatályaI – 15

4.Következtetés: „az uniós jog alkalmazásának” helyzetén kívüli esetI – 15

VI –Az elzetes döntéshozatalra elterjesztett kérdésekI – 17

A –Az elzetes döntéshozatalra elterjesztett második, harmadik, negyedik és ötödik kérdésI – 17

1.Újrafogalmazás és elfogadhatóságI – 17

2.Az elzetes döntéshozatalra elterjesztett második, harmadik és negyedik kérdés elemzéseI – 18

a)Az EJEE 7. jegyzkönyvének 4. cikke és az EJEB vonatkozó ítélkezési gyakorlataI – 19

i)Az EJEE 7. jegyzkönyve 4. cikkének aláírása és megerősítéseI – 19

ii)Az EJEB ítélkezési gyakorlata az EJEE 7. jegyzkönyvének 4. cikke vonatkozásábanI – 20

b)A ne bis in idem elv az uniós jogban: a Charta 50. cikkének értelmezése az EJEE 7. jegyzkönyvének 4. cikke alapjánI – 23

i)A Charta 50. cikkének részben önálló értelmezése: az értelmezés korlátai kizárólag az EJEE alapjánI – 23

ii)A Charta 50. cikke, valamint a közigazgatási és büntetőjogi kettős szankcióI – 25

c)A Charta 50. cikkének alkalmazása a jelen ügybenI – 27

B –Az elzetes döntéshozatalra elterjesztett első kérdésI – 28

1.Az „egyértelmű támogatás” mint az Emberi Jogok Európai Egyezménye nemzeti bíróságok általi alkalmazására vonatkozó követelményI – 28

2.Az „egyértelmű támogatás” mint az Európai Unió Alapjogi Chartája nemzeti bíróságok általi alkalmazására vonatkozó követelményI – 30

VII –VégkövetkeztetésekI – 31

I – Bevezetés

1. Az ügy látszólagos egyszerűsége – a Botteni-öbölben tevékenykedő halász adókötelezettsége elmulasztásának szankcionálása – ellenére a jelen elzetes döntéshozatal

iránti kérelem kapcsán két különösen kényes problémával, valamint egy viszonylagosan kétséges helyzettel szembesülünk.

2. Az első probléma az elfogadhatósághoz kapcsolódik, mivel az ügy helyzetének kétségtelen belső jellege következtében az alapvető jogok kapcsán felmerülő kérdés megoldása során a Bíróság hatáskörének megállapításához az ügyet úgy kell megítélni, mintha a tagállam uniós jogot alkalmazna az Európai Unió Alapjogi Chartája (továbbiakban: Charta) 51 cikkének (1) bekezdésében foglaltak jelenlegi értelmében.

3. A másik, már az ügy érdemét érintő probléma a *ne bis in idem* elv olyan esetben való alkalmazására vonatkozik, amikor ugyanazon magatartás szankcionálásakor a tagállam közigazgatási szankcionálási jogköre és a büntetéshez való jogának (*ius puniendi*) halmozódik, ami most újra a Charta 50. cikkéhez vezet minket.

4. A vitatott helyzet a kérdést elterjesztő bíróság hozzánk intézett kérdései közül az első ből ered, ahol a probléma önmagában véve viszonylag egyszerűnek tűnik, mint az előzőek. A kérdés az uniós jog elsőbbsége elvének hatályára vonatkozik a legfelsőbb fokú nemzeti bíróság által támasztott azon követelménnyel való összeütközése esetében, amely szerint a nemzeti jog alkalmazásának mellőzéséhez „egyértelmű” támogatásra vagy ténykörményre van szükség. A bizonytalanság abból ered, hogy egyrészt a megkövetelt „egyértelmű támogatás” az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) legfrissebb ítélezési gyakorlatában elfogadottnak tűnik, másrészt pedig ez a fejlemény nem egyszerűsíti, hanem inkább bonyolítja a *ne bis in idem* elvnek az uniós jog szerinti terjedelmére adandó választ.

5. Az elfogadhatóság problémáját illetően azt fogom javasolni, hogy a Bíróság állapítsa meg hatáskörének hiányát, mivel a tagállam nem alkalmaz uniós jogot a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében véve. Úgy vélem, hogy – ahogy azt a továbbiakban kifejtem – az ügy körülményeinek alapos vizsgálata erre enged következtetni. Mindazonáltal nagyon valószínű, hogy a Bíróságnak e tekintetben el kell fogadnia a vitás kérdésre általam javasolandó néhány felvetést. El kell ismernem, hogy ezen felvetéseknek nyoma sincs az eddigi ítélezési gyakorlatban.

6. Másodlagosan, amennyiben a Bíróság megállapítaná hatáskörét az érdemi döntésre, azt javaslom, hogy a Bíróság az uniós jog szempontjából önállóan értelmezze a *ne bis in idem* elvet. Ahogy a későbbiekben kifejtem, a szóban forgó elv esetében különös nehézséget okoz a Charta 52. cikkének (3) bekezdésében foglalt rendelkezés, amely szerint a Chartában meghatározott jogok értelme és terjedelme „azonos” az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJEE) által meghatározottakéval.

7. Végezetül javaslom, hogy a Bíróság az EJEE és az uniós jog szerinti „egyértelmű támogatás” fennállásának követelményét az elsőbbség elvével összhangban értelmezze.

II – Jogi háttér

A – Az uniós jogi háttér

8. A *ne bis in idem* elv jelenleg a Charta 50. cikkében szerepel, amely így rendelkezik:

„Senki sem vonható büntetés eljárás alá és nem büntethető olyan bűncselekményért, amely miatt az Unióban a törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték.”

9. A közös hozzáadottértékadó-rendszerrel szóló 2006/112/EK irányelv(2) 273. cikke kimondja, hogy:

„A tagállamok megállapíthatnak más kötelezettségeket is, amelyeket szükségesnek ítélnék a HÉA pontos behajtása és az adócsalás megakadályozása érdekében, arra a követelményre is figyelemmel, hogy az adóalanyok által teljesített belföldi és tagállamok közötti ügyleteket egyenlő bánásmódban kell részesíteni, és feltéve, hogy az ilyen kötelezettségek nem támasztanak a tagállamok közötti kereskedelemben a határátlépéssel összefüggő alaki követelményeket.

[...]”

B – *Az Emberi Jogok Európai Egyezménye*

10. Az EJEE 7. kiegészítő jegyzőkönyvének „Kétszeres eljárás alá vonás vagy büntetés tilalma” címet viselő 4. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ha valakit egy állam büntetés törvényének és büntetés eljárási törvényének megfelelően egy bűncselekmény kapcsán már jogerősen felmentettek vagy elítéltek, e személlyel szemben ugyanennek az államnak az igazságszolgáltatási szervei ugyanezen bűncselekmény miatt nem folytathatnak büntetés eljárást, és vele szemben abban büntetést nem szabhatnak ki.

(2) Az előző bekezdés rendelkezései nem képezik akadályát annak, hogy az adott állam büntetés törvényeinek és büntetés eljárási törvényeinek megfelelően az eljárást újból megindítsák, ha új, vagy újólaga feltárt tények, vagy az eljárás alapvető hibái természetüknél fogva kihatással vannak a meghozott ítéletre.

(3) A jelen cikk rendelkezéseitől az Egyezmény 15. cikkére hivatkozással nem lehet eltérni.”

C – *A nemzeti jogi háttér*

11. A Taxeringslagen (az adómegállapításról szóló 1990:324. sz. törvény) 5. fejezetének 1. és 4. cikke állapítja meg a svéd adóbírságok rendszerére vonatkozó alapvető rendelkezéseket:

„1. cikk

Ha az adóalany az eljárás során az adómegállapítás céljából nem szóbeli úton téves adatokat közölt, külön bírságot (adóbírságot) kell kiszabni rá. Ugyanez vonatkozik arra az esetre is, ha az adóalany az adózással kapcsolatos bírósági eljárásban közöl ilyen adatot, és az adatot annak érdemi vizsgálatát követően nem fogadják el.

Az adatot akkor kell tévesnek tekinteni, ha nyilvánvaló, hogy az adóalany által közölt adat helytelen, vagy hogy az adóalany az adómegállapítás céljából olyan adatot hallgatott el, amelyet köteles lett volna közölni. Ugyanakkor az adatot nem lehet tévesnek tekinteni, ha az más közölt adatokkal együttesen elegendő alapot szolgál a helyes döntéshez. Az adatot akkor sem lehet tévesnek tekinteni, ha az annyira észszerűtlen, hogy az nyilvánvalóan nem képezheti a döntés alapját.

4. cikk

Ha téves adatot közöltek, akkor az adóbírság az 1. fejezet 1. cikke (1) bekezdésének 1–5. pontjában meghatározott azon adó 40 százaléka, amelyet a téves adat elfogadása esetén nem vetettek volna ki az adóalanyra, illetve házastársára. A hozzáadottérték-adó vonatkozásában az adóbírság annak az adónak a 20 százaléka, amelyet tévesen írtak volna jóvá az adóalanyok.

Az adóbírság 10 százalék, illetve a hozzáadottérték-adó vonatkozásában 5 százalék, ha a téves adatot kijavították, vagy a rendszerint a Skatteverket rendelkezésére álló és a Skatteverket által a pénzügyi év novemberének vége el tt elérhető megerősítő iratok segítségével kijavíthatók volna.

[...]

12. A Skattebrottslagen (az adó bncselekményekről szóló 1971:69. sz. törvény 2. és 4. cikke tartalmazza az adócsalásra irányadó, következő büntető jogi természetű rendelkezéseket:

„2. cikk

Aki nem szóbeli úton szándékosan téves adatokat közöl a hatóságokkal, vagy nem tesz eleget a hatóságokkal szemben fennálló, a jövedelemre vagy más szükséges információra vonatkozó bejelentési és nyilatkozattételi kötelezettségének, és ezáltal felmerül annak a kockázata, hogy a közösség adótól esik el, vagy az adót tévesen írják jóvá, vagy térítik vissza neki vagy valamely harmadik személynek, adó bncselekmény miatt legfeljebb két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

4. cikk

Ha a 2. cikk szerinti bncselekményt súlyosnak kell tekinteni, akkor a büntetés súlyos adó bncselekmény miatt hat hónaptól hat évig terjed.

A bncselekmény súlyosságának megállapításakor különös tekintettel kell lenni arra, hogy az különösen nagy összegre vonatkozik-e, hogy az elkövető hamis iratokat vagy félrevezető számlákat használt-e fel, vagy hogy a cselekmény rendszeres, vagy nagyarányú, vagy egyébként különösen veszélyes bnelkövetés részét képezte-e.”

III – A tényállás és a nemzeti bíróság eltti eljárás

13. H. Fransson elsősorban fehérhúsú halak (*coregonus albula*) halászatával és értékesítésével foglalkozó önálló vállalkozó. Halászati tevékenységét a Kalix-folyón végezte, bár mind svéd, mind finn területen értékesítette fogását.

14. A svéd adóhatóság azt rója fel H. Franssonnak, hogy nem teljesítette az adóval kapcsolatos adatközlési kötelezettségét a 2004. és 2005. adóévben, és ebből következően különböző adókból eredő adóbevételek kiesés keletkezett. A hivatkozott évekre vonatkozó héabevallást illetően, a svéd hatóságok számításai szerint a H. Fransson által szolgáltatott adatok a 2004. adóévben összesen 60 000 svéd korona, a 2005. adóévben pedig 87 550 svéd korona adókiesést okoztak az államkincstárnak.

15. Az adójogi szankció kiszabására vonatkozó svéd szabályozás alapján 2007. május 24-én a Skatteverket a 2004-es adóévben elkövetett adó b nceselexmények miatt pótdíj címén adóbírságot szabott ki H. Franssonra, amelyb l 4872 svéd korona összeget a héával kapcsolatos jogsértés miatt. A 2005. adóévre vonatkozóan, a Skatteverket újabb bírságot állapított meg, amelyb l 3255 koronát a héaszabályok megsértése miatt szabott ki. H. Fransson nem fellebbezte meg sem a 2004. adóévre, sem pedig a 2005. adóévre kiszabott büntetést, így azok 2010. december 31-én, illetve 2011. december 31-én joger re emelkedtek.

16. 2009. június 9-én az ügyészség indítványa alapján H. Fransson ellen büntet eljárás indult a Haparanda Tingsrätt el tt. Az ügyészség adócsalás b nceselexmények 2004. és 2005. adóévben való elkövetésével vádolja H. Franssont. Az ügyészség álláspontja szerint az adóval, beleértve a héát is, kapcsolatos adatközlési kötelezettség elmulasztása következtében az államkincstár jelent s bevételt l esett el, ami igazolta a büntet eljárás megindítását. A Skattebrottslagen 2. és 4. cikke értelmében az a b nceselexmény, amellyel H. Franssont vádolják, hat évig terjed szabadságvesztéssel büntetend .

17. A kérdést el terjeszt bíróság szerint az ügyészség a vádban ugyanazon tényekre hivatkozik, mint amelyek a Skatteverket 2007. május 24-i határozatában kiszabott közigazgatási szankciót is megalapozták.

18. 2010. december 23-án a Haparanda Tingsrätt felfüggesztette a H. Fransson ellen indult büntet eljárást, mivel megállapította az uniós jogi vonatkozás fennállását, konkrétan az Európai Unió Alapjogi Chartájának 50. cikkéhez f z d kapcsolatot, amely kimondja a *ne bis in idem* elvet mint alapvet jogot.

IV – A Bíróság el tti eljárás

19. A Haparanda Tingsrätt el zetes döntéshozatal iránti kérelme 2010. december 27-én érkezett a Bírósághoz, és a következ kérdéseket tartalmazta:

„1. A svéd jog szerint a nemzeti bíróságnak egyértelm támogatást kell találnia az emberi jogok és az alapvet szabadságok védelmér l szóló, 1950. november 4-i európai egyezmény (a továbbiakban: EJEE) vagy az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatában ahhoz, hogy mell zhesse azon nemzeti rendelkezések alkalmazását, amelyek sérthetik az EJEE 7. kiegészít jegyz könyvének 4. cikke szerinti *ne bis in idem* elvét, és ezáltal az Európai Unió 2000. december 7-i Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 50. cikkét. Összeegyeztethet -e az uniós joggal, és különösen annak általános elveivel, ideértve az uniós jog els bbségének és közvetlen hatályának elvét, a nemzeti rendelkezések alkalmazásának mell zésére vonatkozó efféle nemzeti jogi feltétel?

2. Az EJEE 7. kiegészít jegyz könyvének 4. cikke és a Charta 50. cikke szerinti *ne bis in idem* elvének hatálya alá tartozik-e az adó b nceselexmények miatti vádemelés megengedhet sége, ha korábban ugyanazon téves adatközlés miatt közigazgatási eljárás keretében meghatározott pénzbüntetést (adó bírságot) szabtak ki a vádlottra?

3. Befolyásolja-e a második kérdésre adandó választ az a tény, hogy ezeket a szankciókat oly módon kell összehangolni, hogy a rendes bíróságok a büntet eljárásokban csökkenthetik a büntetést, ha a vádlottra ugyanazon téves adatközlés miatt adó bírságot is kiszabtak?

4. A második kérdésben említett *ne bis in idem* elvének hatálya alatt bizonyos körülmények között megengedhet, hogy egy már vizsgált és szankcionált cselekmény vonatkozásában új eljárásban további szankciókat szabjanak ki. A második kérdésre adandó igenlő válasz esetén teljesülnek-e a különböző szankciók külön eljárásokban történő kiszabásának a *ne bis in idem* elve szerinti feltételei, ha a későbbi eljárásban az ügy körülményeinek új és a korábbi eljárástól független vizsgálatára kerül sor?

5. Az adóbírságok kiszabásának és az adóbcselekményekért való felelősség külön eljárásban történő vizsgálatának svéd rendszere mögött számos közérdeklődő húzódik meg, amelyek ismertetésére a későbbiekben részletesebben is sor kerül. A második kérdésre adandó igenlő válasz esetén összeegyeztethető-e a *ne bis in idem* elvével a svéd rendszerhez hasonló rendszer, ha anélkül, hogy szükséges lenne tartózkodni akár az adóbírságok kiszabásától, akár az adóbcselekményekért való felelősséggel történő döntéstől, létre lehetne hozni egy olyan rendszert, amely nem tartozna a *ne bis in idem* elvének hatálya alá, oly módon, hogy – az adóbcselekményért való felelősség felmerülése esetén – a Skatteverket és adott esetben a közigazgatási bíróságok adóbírságok kiszabására vonatkozó döntési joga átszállna az adóbcselekmények vádját vizsgáló rendes bíróságokra?”

20. A Svéd Királyság, Hollandia, a Dán Királyság, a Cseh Köztársaság, az Osztrák Köztársaság és az Ír Köztársaság, valamint a Bizottság írásbeli észrevételt terjesztett el.

21. A Bíróság elítelt tárgyalásra 2012. január 24-én került sor, amelyen H. Fransson képviselő, a Cseh Köztársaság, a Dán Királyság, a Németországi Szövetségi Köztársaság, az Ír Köztársaság, a Görög Köztársaság, a Francia Köztársaság, Hollandia és a Bizottság képviselői szóban adták el észrevételeiket.

V – A Bíróság hatásköre

22. Mind az írásbeli észrevételeket megfogalmazó államok (Ausztria kivételével), mind azok, akik észrevételeiket csak szóban adták el (Németország és Franciaország), mind a Bizottság – ahogy az ügyészség is az alapeljárásban – úgy vélte, hogy a *ne bis in idem* elve biztosításának problémájára a megoldást nem az uniós jogban kell keresni, és nem is a Bíróságtól lehet erre választ kérni. Pontosabban fogalmazva, nem a Charta 50. cikke alkalmazható a vitás kérdésre. Ennek következtében gyakran mellőzték az érdemi problémával, vagyis az említett elvnek az uniós jog szerinti tartalmával és hatályával kapcsolatos vitát, így az sekélyessé vált.

23. A fentiek alapján, az elsődleges vitás kérdés kétség kívül a Bíróság hatásköre. A Bíróság ezáltal újra szembesül egy olyan problémával, amelyben az „uniós jog tagállami alkalmazásának” kifejezés terjedelmének meghatározására vonatkozó egyértelmű szempontok iránti igénytel csak annak valóban nehéz kielégítése vetekszik.⁽³⁾

24. A továbbiakban csak néhány, különösen a főtanácsnokok által az utóbbi időben eladott különböző és sokfajta megközelítést kiegészítő felvetést igyekszem a Bíróság elé terjeszteni.⁽⁴⁾ Úgy vélem, hogy a jelen ügy lehetővé teszi olyan érvek felvetését, amelyek hozzájárulhatnak az ítélkezési gyakorlat hosszabb távú kialakításához.

A – Általános felvetés

1. Egy absztrakt „helyzet”: az uniós jog tagállami „alkalmazása”

25. Ahogy említettem, az eljárásban részt vevő valamennyi fél által elfogadott alapvető érv, hogy a jelen ügyben nem valósul meg a Charta 51. cikkének (1) bekezdésében taxatíván meghatározott körülmény vagy feltétel, amely szerint a tagállamok annyiban tartoznak a Charta hatálya alá, „amennyiben az Unió jogát hajtják végre”. E rendelkezés és az ugyanezen szabály addig kizárólag az ítélkezési gyakorlatban meghatározott alapja közötti kapcsolat megjelenik a Charta vonatkozó magyarázataiban.⁽⁵⁾ A magyarázatok inkább a folytonosság, mint a szembenállás felé mutatnak az említett ítélkezési gyakorlat és a Chartában történő megfogalmazás közötti viszonyban. Véleményem szerint, és némileg árnyalva, helyesen.

26. Ettől függetlenül, a Charta eredeti nizzai kihirdetésétől kezdve számos olyan felvetés látott napvilágot, amely rámutat a Bíróság ítélkezési gyakorlata, legyen szó akár a 2000-es, akár a 2007-es állapotról,⁽⁶⁾ és a hivatkozott rendelkezés között kialakult feszültségre. Az „alkalmazás” (mint a Charta által használt fogalom) és a „hatály” (mint az ítélkezési gyakorlat által használt fogalom) kifejezések úgy szerepeltek, mint az említett feszültséget összegző fogalmak.⁽⁷⁾

27. Ennél a pontnál érdemes lenne megnézni a különböző, nem minőségi szempontból eltérő kifejezéseként használt megfogalmazásokat. Természetesen felismerhetők a közöttük lévő árnyalatok. Azonban a körvonalak mindig pontatlanok. Úgy vélem, hogy különösen az említett két megfogalmazás olyan helyzetre utal, amelyben – mivel a tagállamok továbbra is rendelkeznek mérlegelési mozgástérrel, és ezáltal az esetleges jogsértést nem lehetne megalapozottan felróni az Uniónak – az uniós jog *jelenléte* az adott helyzetben elég erőteljes ahhoz, hogy igazolja a helyzet uniós jog szempontjából való, és következésképpen a Bíróság általi megítélését.

28. Mindenekelőtt ez azt jelenti, hogy a mérlegelési mozgástér feltételezett hiánya esetén (az érthetőség kedvéért, a „Bosphorus” helyzet)⁽⁸⁾, a vizsgálat jogszerűsége természetesen nem vita tárgya. Ezen helyzetekre inkább a „reprodukció”, mint az „alkalmazás” jellemző.

29. Mindenesetre az „alkalmazás” önmagában véve alapvetően rugalmas keretet biztosít a felelősségnek az alapvető jogok biztosítása tekintetében való megosztását illetően. Azon elv megállapítását követően, amely szerint bizonyos esetekben a tagállamok közhatalmának többé-kevésbé *önálló* megnyilvánulásait össze kell vetni az Unió és azok legfelsőbb tolmácsolója, a Bíróság által meghatározott alapvető jogokkal, azonnal felvetődik az elv hatályának kérdése.

30. Véleményem szerint az azon eseteket érintő kérdést, amelyekben az alapvető jogok tiszteletben tartását illetően a tagállamok eljárását „központilag” kell ellenőrizni, kezdetben egyediesített úton válaszolta meg a Bíróság, ami révén kisszámú, tökéletesen ismert, többször értelmezett és különböző képpen értékelt „helyzet” tárhatott fel.⁽⁹⁾

31. Mindenesetre, talán az ítélkezési gyakorlat ilyen egyediesített jellege miatt, az érvelés soha nem volt igazán erős, vagyis nem rendelkezett az absztrakció megfelelő fokával. Ennek különböző okai lehetnek, de ezt most nem részletezem.

32. Ahogyan nem adott részletesebb magyarázatot az ERT-ügyben hozott ítélet sem, amely átmenetnek tekintik a hozzávetőlegesen meghatározott „helyzet” azonosítása (a szabadságok csorbítása) és azon általános eset felé tett lépés között, amely végül megszilárdulhatna: „hatály”, „alkalmazási kör”, „alkalmazás”, továbbra is az uniós jog értelmében véve.

33. A minket foglalkoztató jelenség absztrakt leírása során meg kellene állapítanom, hogy az alkalmazott különböző megfogalmazások közös jellemzője azon követelmény, hogy a közhatalom gyakorlásának eredetében az uniós jog *jelen legyen*: hozzá kell tenni, hogy a jelenlét jogként nyilvánul meg, azaz képes kisebb vagy nagyobb mértékben meghatározni vagy befolyásolni a tagállamok említett közhatalmi megnyilvánulásait. Mindazonáltal a „jelenlét” soha nem válik „elzárólagos meghatározássá”, amennyiben ez utóbbi helyzet nem okoz problémát.(10)

34. Végezetül, a megfogalmazások („hatály”, „alkalmazási kör”, „alkalmazás”) egyike sem képes önmagában ezen elvi megállapítás hatályát korlátozni. Következésképpen, ha e követelmény irányadó, alig van közülük a *lex stricta* gondolatához. Ellenben, e követelmény rendelkezik bármely, alapvetően nyitott megfogalmazás elnyelével és hátrányaival. A Charta 51. cikke (1) bekezdésének ugyanazon vitatott eleme, a „kizárólag” fogalma sem vezet messzire: talán a jövőre nézve tesz bizonyos óvintézkedést a kiterjesztéssel szemben, talán az „alkalmazni” ige szemantikai képességére vonatkozó optimista meggyőződést fejezi ki.

2. Egy értelmezési javaslat: a szabály és kivétel kapcsolata

35. Álláspontom szerint az Unió és az államok alkotta, európai „Verfassungsverbundnak”(11) minősített alapvető alkotmányos berendezkedés helyes értelmezésében a mérlegelési mozgástérrel rendelkező tagállamok közhatalmi aktusainak felülvizsgálata rendszerint magukat az államokat illeti, az alkotmányos rendjük és megkötött nemzetközi szerződéseik szerint.

36. Mindazonáltal e szabály alól van egy tagadhatatlanul jelentős kivétel, amikor a nemzeti közhatalmi szervek európai jogot alkalmaznak a Chartában foglaltak szerint. Véleményem szerint a két forráskönyv közötti dialektikus kapcsolat szabály és kivételként való felfogása továbbra is igazolható.

37. Következésképpen, az alapvető jogoknak az állami közhatalom gyakorlása során való biztosításának az Unió által történő átvállalását ezekben az esetekben az *áthelyezés* fogalma alapján kell vizsgálni, abban az értelemben, hogy a tagállamok eredeti felelőssége az említett biztosítást illetően áthelyeződik az Unió felelősségi területére.

38. Az uniós jog tartalmát tekintve az idő folyamán kétségtelenül változó valóságot mutat, és ez a változás vitathatatlanul és jogszerűen meghatározza majd a kivétel terjedelmét. Mindazonáltal, az elv szerkezetileg egy szabály alóli kivételt képez, amennyiben és amíg a „Verfassungsverbund” fogalma alkalmas az Unió alkotmányos berendezkedésének leírására. Úgy vélem, hogy e kivétel azon értelmezése, amely magában foglalja a szabállyá válás lehetőségét, nem felel meg az előbb kifejtett alapvető elgondolásnak.

39. Következésképpen úgy vélem, hogy elérkezett az idő, hogy az Unió Bírósága további erőfeszítést tegyen azon alapvetően, de még meghatározásra váró gondolat ésszerűsítése érdekében, amely szerint a tagállamok annyiban tartoznak a Charta hatálya alá, „amennyiben az Unió jogát hajtják végre”. Már régóta igény van erre az erőfeszítésre, bár a szakirodalomban nincs hiány javaslatokból.(12)

3. Az alap: az Unió különös érdeke

40. Álláspontom szerint az Unió arra vonatkozó hatásköre, hogy a tagállami közhatalom gyakorlása tekintetében átvállalja az alapvető jogok biztosítását akkor, amikor azok uniós jogot alkalmaznak, az Unió ahhoz fordított különös érdekével magyarázandó, hogy ehatalomgyakorlás az alapvető jogok uniós értelmezéséhez igazodjék. Önmagában az a körülmény, hogy a hatalomgyakorlás végső soron az uniós jogon alapszik, nem elegendő az „alkalmazás” esetének megállapítására.

41. Végső soron jogszerűnek vélem, amint ezt jeleztem, hogy elre nehezen meghatározható esetekben az Unió azon érdeke, hogy megfogalmazza az alapvető jogokkal kapcsolatos álláspontját, felfogását, elsősorban élvez az egyes tagállamokkal ilyen érdekével szemben. Ezen uniós érdek elsősorban az uniós jognak a nemzeti jogban, minden egyes esetben való jelenlétén, sőt abban betöltött központi szerepén alapszik. Végeredményben olyan esetekről van szó, amelyek érintik az európai *res publica* jogszerűségét, és erre a felvetésre megfelelő választ kell találni.

4. Az érvelési mód: a kategóriák és eseti értékelés helye

42. Alapvetően a Bíróságra hárul az indokolásra, és különösen olyan szabályok javaslatára kiterjedt kiemelt feladat, amelyek az igazságszolgáltatási tevékenység jogszerűségét szolgálják.

43. Másképpen szólva, „az uniós jog alkalmazásának” kategóriája – mint a nemzeti közhatalmi tevékenység alapvető jogok szempontjából történő vizsgálatának alapja – véleményem szerint olyan ítélkezési gyakorlatot igényel, amely kiegészít, és végső soron a szóban forgóhoz hasonló, változó jellegű megfogalmazást ad.

44. Konkrétabban, amennyiben az „uniós jog alkalmazásaként” értelmezett adott jogi helyzetre vonatkozó egyszeri hivatkozás vagy pusztán megállapítás nem elegendő, véleményem szerint a háttérben olyan elem vagy tényező hiánya húzódik meg, amely az így meghatározott helyzetet ilyennek *minősítené*. Végeredményben az előbbi megállapítás az eddigieknél mindenestre komolyabb, kifejezett indokolás megfogalmazására történő felhívást jelent azon esetekre vonatkozóan, amelyekben az alapvető jogok biztosításának feladata és az azért viselt felelősség áthelyeződik a tagállamokról az Unióra.

45. Ugyanakkor, jóllehet paradoxnak tűnik, úgy vélem, hogy párhuzamosan meg kell értesíteni az eset jellegzetességeinek vizsgálatát, a végeredményben helyesen értelmezett esetenkénti értékelést. Pontosabban, annak megállapítása, hogy egy adott helyzetet az uniós jog alkalmazásaként kell-e értelmezni, gyakran az esetet alkotó számos tényező mérlegelésének eredménye. Ebben az értelemben, minél ritkábban tipizálják az ítélkezési gyakorlatban a felelősség áthelyezését érintő eseteket, annál nagyobb figyelmet kell fordítani a bírósági eljárás során az eset körülményeire.

46. Röviden összefoglalva úgy vélem, hogy a Charta 51. cikkének (1) bekezdésében foglalthoz hasonló, jellegzetesen nyitott rendelkezés esetében meg kell állapítani az alapvető értelmezést. Egyrészt olyan különböző helyzeteket kell meghatározni, amelyekben az alapvető jogok biztosításának a tagállamokról az Unióra történő áthelyezése elvileg megalapozott. Másrészt az adott eset konkrét körülményei mérlegelésének lehet végre tennie a végső és végleges döntést a biztosításért való felelősség áthelyezése tekintetében, történjen az akár az Unió, akár a tagállamok irányába.

B – A hatáskör problémájára a jelen esetben adandó válasz

47. A fenti javaslatoknak a vitás esetre történő alkalmazása során úgy gondolom, hogy kezdetben az érintett, az Unió által biztosított alapvető jogot és az ezzel összehasonlítható állami közhatalmi eljárást kell vizsgálni, azt meg kell vizsgálni, hogy a köztük lévő kapcsolat szintjére lépjenek.

1. A vitatott alapvető jog

48. Ennél a pontnál javasolnám, hogy figyelmünket helyezzük át egy rendszerszerű, mégis a gondolatmenetet irányító megállapításra. Figyelembe kell venni, hogy jelenleg a *ne bis in idem* elvet a Charta, konkrétan annak 50. cikke foglalja magában. Az Unió által biztosított alapvető jogok kodifikációjának – bármennyire is összhangban van az EUSZ 6. cikk egyéb elemeivel – egyedülálló hatása van. Különösen a Charta állapítja meg nyilvánvaló „értelmezési kapcsolatokat” (*Sinnzusammenhänge*), amelyek a túlnyomóan az ítélkezési gyakorlatban megfogalmazott jogok rendszerében háttérben maradnak.

49. A Charta rendszere, az eddiginél is konkrétan, meg lehet bonyolítja az eltérő bánásmód biztosítását, az 50. cikkben meghatározott garancia és a Charta VI. Címében foglalt cikkeket – azaz az alábbi címeket viselő 47–50. cikkben: „hatékony jogorvoslat és a tisztességes eljárásból való jog” (47. cikk), „az ártatlanság védelme és a védelemhez való jog” (48. cikk), „a bűncselekmények és büntetések törvényességének és arányosságának elvei” (49. cikk) – megállapított számos anyagi és alaki biztosíték között.

2. A közhatalom gyakorlásának különös területe: a szankcionálási jogkör

50. Kiindulásként meg kell állapítani, hogy a tagállamok – uniós jogban hatékonyan megalapozott (*causa eficiente*) – szankcionálási jogköre gyakorlásának – oly gyakran ilyenként elismert – területe nehezen vitatható alappal rendelkezik az uniós érdekek szempontjából.

51. Az államok „szankcionálási jogköréről” van szó, amely végső soron az uniós jogon alapszik, olyan helyzetben, amelyben az ítélkezési gyakorlat már számos példát nyújtott, amint erre a tárgyalás folyamán is újra rávilágítottak. Ebből következően a Bíróság ismét kimondta, hogy az államoknak az uniós jog alapelveinek tiszteletben tartásával kell gyakorolniuk szankcionálási jogkörüket, amely elv hatályának értelmezése ésszerűen a Bíróság feladata.⁽¹³⁾ És nehéz lenne nem úgy értelmezni, hogy az alapvető jogok a Chartában rögzített formájukban jelenleg ezen általános elvek közé tartoznak.

3. A *ne bis in idem* elv biztosításának a tagállamokról az Unióra történő áthelyezésének hatálya

52. Ezek alapján a kérdés a következő: az említett elveknek a szankcionálási jogkör gyakorlása során való tiszteletben tartására vonatkozó felhívást úgy kell-e értelmezni, hogy az általában véve áthelyezi az uniós igazságszolgáltatás irányába a korábban említett összes garanciát, amelyek a *ne bis in idem* elvével együtt a Charta VI. Címében szerepelnek?

53. Álláspontom szerint az államoknak az uniós jogon alapuló szankcionáló tevékenysége a jogok biztosítására vonatkozó felelősség áthelyezésének legitimációs elvét képezi. Bár az uniós joggal ellentétes egyedi magatartások szankcionálása gyakran marad a tagállamok

kezében, emiatt nem állapítható meg maga az Unió teljes érdektelensége a tekintetben, hogy a szankcionálási jogkör gyakorlása során tiszteletben tartásuk az alapelveket, amelyek az olyan jogközösségben, mint az Unió, irányadók.

54. Következésképpen, az imént említett legitimációs elvet elkerülhetetlenül ki kell egészíteni és alátámasztani az ügy körülményeire alapozott érvekkel. Másképpen szólva, úgy vélem, hogy kizárólag annak megállapítása, hogy adott állami szankcionáló jogkör gyakorlása végső soron az uniós jog valamely rendelkezéséből ered, önmagában nem elegendő jogkör gyakorlása során irányadó bármely alkotmányos garancia felülvizsgálatának az államok hatásköréből az Unióba történő áthelyezéséhez.

55. A fenti megállapítások alapján arra kell következtetnem, hogy a Bíróságnak azon döntésre vonatkozó hatásköre meghatározásakor, hogy az ügyben megfelelően tiszteletben tartják-e a *ne bis in idem* elvet, az érintett ügy, az uniós jogból eredő állami szankcionálási tevékenység vizsgálatából kell kiindulnia, amely kezdetben, elvi szinten igenlő választ alapozna meg. Mindazonáltal, mind a hivatkozott alapvető jogok, mind az eset körülményeinek alapos vizsgálata adja meg a végleges választ.

4. Következtetés: „az uniós jog alkalmazásának” helyzetén kívüli eset

56. Mindenekelőtt, a kérdést előterjesztő bíróságnak az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekkel kapcsolatos kérelme és érvelése eléggé aggályos. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban szereplő uniós rendelkezések az EUSZ 6. cikk és a Charta 50. cikke idézésében merülnek ki, azon uniós jog meghatározására irányuló legcsekélyebb szándék nélkül, amelynek tagállami „alkalmazásáról” végeredményben szó van. Sokkal inkább zavaró az, amikor a kérdést előterjesztő bíróság úgy fogalmaz, hogy a svéd jogot nem az uniós jog alkalmazása céljából fogadták el, vagy hogy a válasz minden esetben irányadó lehet más helyzetekre is, ezért örvendetes lenne immár ismerni a bíróság választát.⁽¹⁴⁾

57. A kérdést előterjesztő bíróság kétségein túl, az ügyben vizsgálandó alapkérdés az uniós jog, ebben az esetben kétségtelenül a héairányelv, és a tagállamban a *ne bis in idem* elv terjedelmével kapcsolatos uralkodó nézet következményeként kialakult helyzet közötti kapcsolat. Valójában nem szabad elfelejteni, hogy az elvileg „alkalmazott” uniós jog és az állami közhatalom gyakorlása közötti kapcsolódás foka jelenti a kiindulópontot az alapvető jog biztosításának átvállalásához fűződő uniós érdek megállapításához. Véleményem szerint ez a kapcsolat nagyon gyenge, mivel semmi esetre sem elég ezen alapvető jog biztosításának átvállalásához fűződő és egyértelműen azonosítható uniós érdek megalapozásához.

58. A 2006/112/EK irányelvben csak egy rendelkezés található a héa beszédésének hatékonyságára vonatkozóan.⁽¹⁵⁾ Nyilvánvaló, hogy társadalmainkban az adókötelezettségek elmulasztásának szankcionálása az adóztatási jogkör hatékony gyakorlásának előfeltétele. Ésszerűen következik, hogy a tagállamnak az általános adórendszerét, beleértve a szankcionálást is, a héabeszédés céljára kell bocsátania, hasonlóképpen az adóhatóságnak is ezt a célt kell szolgálnia.

59. Mind a közigazgatási szankcionáló jogkörét, mind a tulajdonképpeni *ius puniendi* (büntető hatalmat) megalapozó jogi rendelkezések világosan illeszkednek ebbe a logikába: ebben az esetben az adózók által az adóhatóságnak szolgáltatott adatok hamisítását általános jelleggel szankcionálják, az említett szankciórendszer alapvető elemeként. A svéd adórendszer e része szolgálja a héa beszédését.

60. Ennek következtében felmerül a kérdés, hogy közvetlenül az uniós jog alapján indokolt állami szabályozó tevékenység összehasonlítható-e azzal a jelenséggel, hogy a nemzeti jogot az uniós jog által kitöltött célok szolgálatába helyezik. Ez azt jelenti, hogy a két helyzet összehasonlítható-e az Uniónak az ahhoz fűződő minősített érdeke szempontjából, hogy a jog biztosítását közvetlenül és központosítottan lássa el.

61. Úgy vélem, hogy a kényes ügy elemzése során érzékeltetni kell a többé-kevésbé közeli ok (*causa*) és az egyszer véletlen eset (*occasio*) közötti eltérést. A *ne bis in idem* elve hatályának svéd jogban elfogadott értelmezésével kapcsolatos probléma, amennyiben fennáll, általános problémaként jelenik meg a svéd – önmagában véve a héabeszédéstől teljesen független – szankciórendszer felépítése tekintetében, amely szankciórendszerben a hamis adatszolgáltatás cselekménye miatti szankcióval kapcsolatos jelen ügy egyszer *occasióként* (véletlen esetként) jelenik meg.

62. Ennek alapján a kérdés az, hogy ezen *occasióknak* (véletlen eset) vajon az-e a következménye, hogy végső soron az Unió Bírósága – elkerülhetetlenül általános következményekkel – dönt a *ne bis in idem* elvnek a svéd szabályozásban irányadó hatályáról, elsősorban élvezve a svéd alkotmányos berendezkedés és nemzetközi kötelezettségek felett.

63. Álláspontom szerint aránytalan lenne ebben a véletlen esetben az alapvető jogok biztosítására vonatkozó felelősség Unió és az államok közötti megosztásának áthelyezésére következtetni. Hasonlóképpen aránytalannak tartanám, hogy ha olyan kérdéseket vetettek volna fel, mint a megfelelő védelem, elegendő bizonyíték vagy a Charta VI. címében szereplő egyéb kérdések. Végeredményben kockázatosnak tartom kijelenteni, hogy az olyan rendelkezéssel, mint amilyen a 2006/112 irányelv 273. cikke, megelégelték az államok szankcionálási jogkörének gyakorlására irányadó valamennyi alkotmányos biztosíték áthelyezését az államokról az Unióra, ideértve a héabeszédést is.

64. Következésképpen úgy vélem, hogy a körülmények mérlegelését követően a kérdést elterjesztő bíróság által a Bíróság elé terjesztett kérdést nem olyan helyzetként kell értékelni, amelyben a Charta 51. cikke (1) bekezdésének értelmében uniós jogot alkalmaznak. Javasolom tehát a Bíróságnak, hogy a jelen kérdésre válaszolva állapítsa meg a hatáskörének hiányát.

65. Ellenkező esetben, ha a Bíróság megállapítaná hatáskörét az ügy érdemében való döntésre, a továbbiakban másodlagosan javasolom, hogy válaszolja meg a Haparanda Tingsrätt által elzeterjesztett döntéshozatalra elterjesztett kérdéseket.

VI – Az elzeterjesztett döntéshozatalra elterjesztett kérdések

66. A nemzeti bíróság által elzeterjesztett döntéshozatalra elterjesztett öt kérdés kettőre korlátozható. Amint azt a továbbiakban kifejtem, a második, harmadik, negyedik, és ötödik kérdés a Charta 50. cikkében foglalt *ne bis in idem* elvnek olyan helyzetekben történő alkalmazására irányul, amelyekben a tagállamok közötti – közigazgatási és büntetőjogi – büntetést szabnak ki. Az elzeterjesztett döntéshozatalra elterjesztett utolsóként megválaszolandó első kérdés az EJEE és a Charta említett ország bíróságain való alkalmazásához a svéd legfelsőbb bíróság által támasztott követelményekre vonatkozik.

A – Az elzeterjesztett döntéshozatalra elterjesztett második, harmadik, negyedik és ötödik kérdés

1. Újrafogalmazás és elfogadhatóság

67. Az elbb említettek alapján a Haparanda Tinsgrätt által megfogalmazott és elzetes döntéshozatalra elterjesztett második, harmadik, negyedik és ötödik kérdés a Charta 50. cikkének értelmezésére irányul. Különösen a második kérdés, amely ugyanazon cselekményeknek a *ne bis in idem* elv szempontjából történő minősítésére vonatkozik, vagyis annak megállapítására, hogy ugyanazokat a magatartásokat ismételten bírálják-e el. A harmadik és negyedik kérdés a *ne bis in idem* elv eljárásjogi vetületét vizsgálja, vagyis a kétszeres eljárás tilalmát. Az ötödik kérdés felvetése inkább hipotetikus, mivel hivatkozási pontként a Svédországban hatályos nemzeti szabályozás alternatívájára utal.

68. Álláspontom szerint az elzetes döntéshozatalra elterjesztett második, harmadik és negyedik kérdés együtt válaszolható meg. A három kérdés ugyanazon alapvető jog – és elbb ismertető – különböző elemeire vonatkozik, azonban mindig a *ne bis in idem* elv szerves részeként. Végeredményben a kérdést elterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az említett, a Charta 50. cikkében szereplő elvvel ellentétes-e az, hogy a tagállam az uniós jog alkalmazása során ugyanazon tény miatt kétszeres – közigazgatási és büntető jogi – szankciót alkalmazzon.

69. Az ötödik kérdés ellenben elfogadhatatlan. A kérdést elterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a svéd szabályozás összeegyeztethető-e a Charta 50. cikkével az elzetes büntető eljárást magában foglaló, feltételezett alternatív szabályozást (amely jelenleg még nem létezik Svédországban) figyelembe véve. E kérdés megválaszolásával a Bíróság közvetett módon döntést hozna a svéd jogrendben nem létező nemzeti rendelkezésről. A kérdés hipotetikus jellege lehetővé tenné, hogy a Bíróság inkább a tanácsadói véleményhez közelebb álló határozatot hozzon az elzetes értelmezésről szóló döntés helyett, amelyet az ítélkezési gyakorlat számos alkalommal elvetett. [\(16\)](#) Azt javaslom tehát a Bíróságnak, hogy az ötödik kérdést nyilvánítsa elfogadhatatlannak.

2. Az elzetes döntéshozatalra elterjesztett második, harmadik és negyedik kérdés elemzése

70. A Haparanda Tinsgrätt által elterjesztett kérdés különösen összetettnek bizonyul, és legalább olyan kényes, mint az elbb tárgyalt kérdés. Egyrészt a közigazgatási és büntető jogi kétszeres szankció nagyon elterjedt a tagállamok gyakorlatában, mindenekelőtt az adózás, a környezetvédelmi politika vagy a közbiztonság területén. Mindazonáltal a szankciók halmozódásának módja a jogrendeket tekintve rendkívül változatos, és az egyes tagállamok különös és sajátos jellegzetességeit tükrözi. Az esetek többségében ezek a sajátosságokat annak céljából fogadják el, hogy mérsékeljék a közhatalom kétszeres szankcióinak következményeit. Másrészt, amint hamarosan látni fogjuk, az EJEB nemrég döntést hozott e tekintetben és megállapította, hogy – szemben azzal, ahogy korábban történt – ez a gyakorlat sérti az EJEE 7. jegyzék könyve 4. cikkében rögzített alapvető jogot, a *ne bis in idem* elvet. Mégis az a helyzet, hogy nem minden tagállam ratifikálta ezt a rendelkezést, vagy más esetekben fenntartással éltek vagy értelmező nyilatkozatot tettek. Ennek következtében a Chartának az EJEE és az EJEB ítélkezési gyakorlata fényében való kötelező értelmezése (a Charta 52. cikkének 3. cikke) úgymond aszimmetrikussá válik, és komoly problémákat vet fel a jelen esetre való alkalmazásával.

a) Az EJEE 7. jegyzék könyvének 4. cikke és az EJEB vonatkozó ítélkezési gyakorlata

i) Az EJEE 7. jegyzék könyve 4. cikkének aláírása és megerősítése

71. Kezdetben a *ne bis in idem* elv nem volt az EJEE kifejezett része. Mint ismeretes, akkor foglalták bele a Chartába, amikor 1984. november 22-én aláírásra megnyitották a 7. jegyz könyvet, amely 1988. november 1-jén lépett hatályba. A 4. cikk rögzíti többek között a *ne bis in idem* biztosítékot, az Európa Tanács által a jegyz könyvhöz f zött magyarázat szerint azzal a céllal, hogy kifejezésre jutassák az elvet, amelynek értelmében senkit nem lehet büntet eljárás alá vonni olyan b ncselekmény kapcsán, amely cselekmény miatt már joger sen elítélték vagy felmentették.

72. Az EJEE által biztosított egyéb jogoktól eltér en az EJEE 7. jegyz könyve 4. cikkében rögzített jogot nem egyhangúan fogadták el az Egyezményt aláíró államok, köztük több uniós tagállam. A jelen indítvány ismertetésének id pontjában Németország, Belgium, Hollandia és az Egyesült Királyság még nem ratifikálta a 7. jegyz könyvet. A ratifikáló államok közül Franciaország fenntartással élt az említett jegyz könyv 4. cikke tekintetében, kizárólag büntet jogi jelleg jogsértésekre korlátozva az alkalmazását.⁽¹⁷⁾ Ugyanígy, Németország, Ausztria, Olaszország és Portugália az aláírás alkalmával nyilatkozatotok tettek ugyanazon körülményre vonatkozóan: a 7. jegyz könyv 4. cikkének korlátozott hatályára, amely kizárólag a bels jogrend értelmében vett „büntet jogi” szankciók kétszeres alkalmazásának tilalmára terjed ki.⁽¹⁸⁾

73. A fent kifejtettek világosan és kifejezetten megmutatják, hogy a közigazgatási és büntet jogi kett s szankciók problémája az uniós tagállamok közötti megegyezés hiányából fakad. Az elénk táruló kép problémás jellegét csak er síti, ha megnézzük az Uniónak az EJEE-hez történ jöv beli csatlakozásáról folyó tárgyalásokat, amelyek során az államok és az Unió arról döntöttek, hogy pillanatnyilag mell zik az EJEE jegyz könyveit, beleértve a jelen ügyben érintett jegyz könyvet.⁽¹⁹⁾

74. A megegyezés hiánya abból eredhet, hogy számos tagállamban mennyire fontosak a közigazgatási eljárásban alkalmazott szankciók, és ugyanakkor e tagállamokban különös jelent séget tulajdonítanak a büntet eljárásnak és a büntet jogi szankcióknak is. Egyrészt, az államok nem akarnak lemondani a közigazgatási szankcióra jellemz hatékonyságról különösen azokon a területeken – mint az adójog vagy a közbiztonságra vonatkozó jog –, ahol a közhatalom a jogszabályok szigorú betartásában érdekelt. Másrészt, a büntet jogi beavatkozás kivételessége, illetve az eljárás során a vádlottat megillet biztosítékot arra ösztönzik az államokat, hogy fenntartsák a döntési szabadságukat arra vonatkozóan, hogy milyen magatartást lehet büntet eljárás alá vonni. A közigazgatási és büntet jogi kett s szankcionáló jogkör fenntartása iránti kett s érdek megmagyarázza, hogy pillanatnyilag jelent s számú tagállam, ilyen vagy olyan módon, nem fogadja el az EJEB ítélkezési gyakorlatát, amely – amint azt a továbbiakban vizsgálom – abba az irányba fejl dött, hogy gyakorlatilag kizárja ezt a kett sséget.

ii) Az EJEB ítélkezési gyakorlata az EJEE 7. jegyz könyvének 4. cikke vonatkozásában

75. Az EJEE rendszerében a közigazgatási és büntet jogi kett s szankció eseteinek kezelése jelent s fejl désen ment keresztül a 7. jegyz könyv hatálybalépése óta, és a továbbiakban vizsgálendő, következ három elembl épül fel: büntet eljárás meghatározása, a jellemz magatartások azonossága és a kett s vád.

76. Egyrészt, az EJEB már korán értelmezte a „büntet eljárás” fogalmát az úgynevezett „Engel-kritériumok” alapján azzal a céllal, hogy kiterjessze az EJEE 6. és 7. cikkében rögzített garanciákat a formálisan közigazgatásinak min sített közhatalmi szankciókra.⁽²⁰⁾

Mint ismeretes, e nevet viselő ítélet óta az EJEB három kritériumot használ annak értékelésére, hogy az adott szankciónak „büntető jogi jellege” van-e az EJEE 6. és 7. cikke alapján: a jogsértés nemzeti jog szerinti minősítése, a jogsértés jellege és a jogsértésre kiszabott szankció súlyossága.(21) E követelményeket alkalmazták az adóbírságra is, beleértve a svéd jogban megállapított, itt vitatott bírságot(22), és az EJEB megállapította, hogy az ilyen fajta intézkedések az EJEE 6. és a 7. cikkének, és kiterjesztés útján a 7. jegyzőkönyv 4. cikkének értelmében vett „büntető jogi” jellegű szankciónak felelnek meg.(23)

77. Másrészt, és már közvetlenül a *ne bis in idem* elvre történő hivatkozással, némi kezdeti bizonytalanság után az EJEB megerősítette, hogy a kettős büntetés tilalma arra a büntetésre vonatkozik, amelyet ugyanazon tények, és nem a jogsértéseket meghatározó szabályok szerint ugyanolyannak minősített magatartás alapján szabnak ki. Miközben az EJEE 7. jegyzőkönyve 4. cikkére vonatkozó nyilvánvalóan formális és korlátozó utóbbi szemlélet megtalálható a hatálybalépését követően hozott különböző ítéletekben(24), 2009-ben az EJEB nagytanácsa megerősítette az első felvetést a Zolotukhin kontra Oroszország ügyben hozott ítéletében.(25) Az említett ügyben az EJEB kategorikusan kijelentette, hogy az EJEE 7. jegyzőkönyvének 4. cikkét úgy kell értelmezni, hogy megtiltja a kettős büntetés alapján elterjesztett minden olyan vádat, amely más jogsértést megalapozó tényekkel megegyező, vagy lényegében véve azonos tényeken alapszik.(26) Az EJEB tehát a kettős vád tekintetében elfogadja a Bíróság által a Schengeni Egyezmény 54. cikkével kapcsolatos ítélkezési gyakorlatban kidolgozott értelmezést.(27)

78. Harmadrészt és végezetül, a *ne bis in idem* elv eljárásjogi vetületét illetően, amit kétszeres vád tilalmának is szoktak minősíteni, az EJEB megállapítja, hogy amennyiben bebizonyosodik, hogy ugyanazon tények alapján szankciót vetnek ki, tilos minden további új eljárás indítása, feltéve, hogy az első szankció jogerőssé válik.(28) Azokban az esetekben van helye ennek a következtetésnek, amelyekben az első szankció közigazgatási jellegű, a második pedig büntető jogi,(29) illetve ezek fordított esetére is alkalmazható.(30) Végezetül, befejezésképpen, a jelen elzárított döntéshozatal iránti kérelem elterjesztését követően az EJEB kimondta, hogy nem tulajdonít jelentőséget annak, hogy az első szankciót leszámlították-e a második szankcióból a kettős büntetés enyhítése érdekében.(31)

79. Összegzésképpen, az EJEB ítélkezési gyakorlatának fejlődése azt mutatja, hogy pillanatnyilag az EJEE 7. jegyzőkönyve 4. cikkével ellentétesen az ugyanazon tények alapján kiszabott közigazgatási és büntető jogi kettős szankció alkalmazása, megakadályozva ezzel a második, akár közigazgatási, akár büntető jogi eljárás indítását az első szankció jogerőssé válását követően. A jelenlegi ítélkezési gyakorlat, különösen az EJEB által a Zolotukhin kontra Oroszország ügyben hozott ítélettel kezdve elfogadott döntéseket követően, végső strasbourgi elmélet létezését tanúsítja. Ezen elméletnek elvileg, az EJEB szempontjából bőven elegendő alapot kellett volna szolgáltatnia a kérdést elterjesztő bíróságnak a H. Fransson és a svéd állam közötti felmerült jogvita megoldására.

80. Az általunk vizsgált ügyben felmerült problémák nem zárulnak le ezzel, hanem úgymond, itt kezdődnek. Mivel, amint folyamatosan jelezzük, a kérdést elterjesztő bíróság által az EJEE 7. jegyzőkönyvének 4. cikke és a Charta tekintetében végzett összehasonlítás komoly problémákat vet fel.

b) A *ne bis in idem* elv az uniós jogban: a Charta 50. cikkének értelmezése az EJEE 7. jegyzőkönyvének 4. cikke alapján

i) A Charta 50. cikkének részben önálló értelmezése: az értelmezés korlátai kizárólag az EJEE alapján

81. A Charta 52. cikkének (3) bekezdése megállapítja, hogy az abban foglalt jogok, amennyiben megfelelnek az EJEE által biztosított jogoknak, „tartalm[a] és hatály[a] [azonos] azokéval, amelyek az említett egyezményben szerepelnek”.

82. Amint az alábbiakban kifejtem, a jelen ügy egy eddig megválaszolatlan kérdést vet fel, amely meghatározza mind a Charta 52. cikkének (3) bekezdésében szereplő rendelkezés hatályát, mind pedig az EJEE-ben biztosított jogoknak az uniós jog általános elveiként történő kinyilvánítását. Annak ellenére, hogy a Charta 50. cikke az EJEE 7. jegyzőkönyvének 4. cikkében foglalt jogot állapít meg,⁽³²⁾ bizonyos, hogy a *ne bis in idem* elvnek a jelen eljárásban ismertetett vetülete messze van attól, hogy az EJEE szerződés államaiban elterjedt és bevett gyakorlattá váljon. A jelen indítvány 72. pontjában kifejtettek értelmében számos tagállam nem ratifikálta az EJEE 7. jegyzőkönyvét, vagy fenntartással éltek, nyilatkozatot tettek különösen a 4. cikk tekintetében, a közigazgatási szankciókra történő kiterjesztés elkerülése érdekében.

83. Amint azt már megállapítottam, az Unió tagállamai egységesen, bár különböző fokban, ismerik a közigazgatás szankcionálási jogkörét. Ez a jogkör jelentős számú tagállamban összeegyeztethető a büntetéshez való joggal (*ius puniendi*), illetve közigazgatási és büntető jogi kettős szankciót eredményezhet. Mindazonáltal ez nem azt jelenti, hogy a kettős szankciót alkalmazó tagállamok teljes mérlegelési jogkörrel teszik ezt. Ellenkezőleg, az esetek többségében a kétszeres szankció eszközét alkalmazó államok olyan szabályt állapítottak meg, amely megelőzi a túlzott büntetést.⁽³³⁾ Franciaországban ennek megfelelően az Alkotmánytanács megállapította, hogy a két szankció összesen nem haladhatja meg az egyes jogsértésekre irányadó szigorúbb szankciót.⁽³⁴⁾ A német ítélkezési gyakorlat arányossági kritériumot alkalmaz esetlegesen, hogy elkerüljék a szankciók túlzott összegzését.⁽³⁵⁾ Más államok elzetes büntető eljárásra vonatkozó olyan szabályt hoztak, amelynek alapján a közigazgatási bíróság köteles felfüggeszteni az eljárását a végleges büntető jogi határozat bevértéséig.⁽³⁶⁾ Az uniós jog is ilyen jellegű megoldást állapított meg, például az Unió pénzügyi érdekeinek védelméről szóló rendelet 6. cikkében.⁽³⁷⁾ Más szabályozásokban, mint amilyenek a svéd eset ismertek, a második eljárásban döntést hozó büntető bíróság a büntető jogi szankciót csökkentheti a közigazgatási szankcióval.

84. E körülményekre tekintettel úgy vélem, hogy a Charta 52. cikkének (3) bekezdésében foglalt rendelkezés sajátos nézőpontot kíván a *ne bis in idem* elvvel történő összehasonlításakor. Az EUSZ 6. cikk (3) bekezdésében szereplő kifejezéseket használva, az EJEE nem „biztosítja” olyan hatékonyan a *ne bis in idem* elv érvényesülését, mint az EJEE kulcsfontosságú rendelkezéseit, amelyek minden részes államra nézve kötelezők. Álláspontom szerint az EJEE, amelyre az Unió elsődleges joga hivatkozik, *efféle* Egyezmény, vagyis kötelező jellegű rendelkezésekből és a bizonyos fokig esetleges rendelkezésekből tevődik össze. Az EJEE-re való, az elsődleges uniós jogban szereplő hivatkozások értelmezése nem hagyhatja figyelmen kívül ezt a tényrt.

85. A fentiek alapján úgy vélem, hogy a Chartának az EJEE fényében történő értelmezésére vonatkozó kötelezettséget árnyalni kell, ha a kérdéses alapvető jogot, vagy annak egy részét (mint például az EJEE 7. jegyzőkönyve 4. cikkének a közigazgatási és büntető jogi kettős szankció tekintetében való alkalmazhatósága) a tagállamok nem vették át teljesen. Jóllehet ezek alapján a jog és az EJEE erre vonatkozó ítélkezési gyakorlata

összehasonlítása sem hatékony.

86. Végeredményben, a jelen ügy kiemeli azt a helyzetet, amelyben az egyezményből eredő jogra vonatkozó megegyezés hiánya szemben áll a közigazgatási és büntető jogi kettős szankció tagállamokban való széles körű jelenlétével és meggyökerezésével. A közigazgatási és büntető jogi kettős szankció esetében a jelenlét és meggyökerezés olyan széles körű, hogy a tagállamok közös alkotmányos hagyományának is lehetne minősíteni.

87. E körülmények között, úgy gondolom, hogy a Charta 50. cikke részben önálló értelmezést kíván.(38) Nyilvánvalóan figyelembe kell venni az EJEE ítélkezési gyakorlatának jelenlegi állapotát, azonban a Bíróságra vonatkozó védelmi küszöbnek független és kizárólag a hivatkozott 50. cikk tartalmára és hatályára alapozott értelmezésből kell következnie.

ii) A Charta 50. cikke, valamint a közigazgatási és büntető jogi kettős szankció

88. A *ne bis in idem* elv mélyen gyökerezik az uniós jogban. Mielőtt a Schengeni Egyezmény és az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározat a tagállamok büntetéshez való joga (*ius puniendi*) gyakorlásának korlátjává váltak, sőt még az EJEE 7. jegyzék könyvének hatálybalépését megelőzően, a Bíróság ítélkezési gyakorlatában a versenyjog területén és az uniós közszolgáltatásra alkalmazta ezt az elvet.(39) Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok a Gözütok és Brügge ügyre vonatkozó indítványában részletesen bemutatta az elvet az uniós jog történeti fejlődésében(40), hasonlóképpen járt el nemrég Kokott főtanácsnok a Toshiba-ügyre vonatkozó indítványában.(41) A továbbiakban nem foglalkozom ezzel a kérdéssel, és csak a két szövegre való utalásra szorítokom.

89. A Bíróság jelenlegi ítélkezési gyakorlatában inkább egységesen alkalmazza a *ne bis in idem* elvet, néhány kivétellel, amelyet a továbbiakban kizárok.(42)

90. Kiindulásképpen, az ítélkezési gyakorlat társan értelmezi a „szankció” fogalmát, az EJEB fent hivatkozott Engel-doktrínájának irányát követve, azzal a céllal, hogy a Bizottság által a versenyjog területén alkalmazott szankciókat az említett ítélkezési gyakorlat hatáskörébe vonja.(43) Ebből a nézőpontból és az EJEB ítélkezési gyakorlatával összhangban, az uniós jog végrehajtása érdekében elfogadott adóbírságot anyagi jogi szempontból „büntető jogi” szankciónak kell tekinteni.

91. Ezt követően a Bíróság az ítélkezési gyakorlatában, néhány kivételtől eltekintve, nagyon támogató értelmezést adott a kétszeres szankciót megalapozó tényezők meghatározása során. A Schengeni Egyezmény 54. cikkének és az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározatnak az értelmezésekor a Bíróság megállapította, hogy a *ne bis in idem* elv által megkövetelt azonosság „ugyanazon tényekre” vonatkozik, és nem azonos fajta jogsértésre, sem ugyanazon védett jogi tárgyakra.(44) A jelen ügy összefüggései érintik az uniós jog nemzeti végrehajtását, pontosabban azon területét, amelyben a *ne bis in idem* elv fogalmát legtágabban értelmezik. Úgy vélem tehát, hogy így kell kezelni a jelen üggyhöz hasonló eseteket, amely egyúttal az EJEB támogatását is élvezzi a már idézett Zolotukhin-ítélet óta.

92. Végezetül, az a döntésre váró kérdés maradt, hogy a korábbi, szankcionálásra irányuló közigazgatási eljárás, amelynek során jogerős elmarasztaló ítéletet hoznak, kizárja-e, vagy sem a büntető eljárás indítását és esetlegesen büntetés kiszabását a tagállamokban.

93. A kérdést lesz kítve, és egy lényeges pontosítással általam kiegészítve, úgy vélem, hogy pillanatnyilag a Charta 50. cikke nem szól arról, hogy korábbi, jogerős közigazgatási szankció véglegesen kizárná a büntet eljárást és az esetleges büntetést. Az általam tett pontosítás szerint a jogállamiság elvéhez (EUSZ 2. cikk) szorosán kötődő önkényes eljárás tilalmának elve úgy rendelkezik, hogy a nemzeti szabályozás alapján a büntet bíróság figyelembe vehesse, ilyen vagy olyan módon, a korábban kiszabott közigazgatási szankciót a büntet szankció enyhítése céljából.

94. Egyrészt, a Charta 50. cikkének szövegéből önmagában véve nem lehet arra következtetni, hogy ugyanazon magatartás vonatkozásában a közigazgatás és a büntet bíróság szankcionálási jogköre találkozásának valamennyi esetét megtiltja. Ebben az értelemben fel kell hívni a figyelmet a Charta 50. cikke által következetesen alkalmazott „büntet jogi” melléknévre, az EJEK 7. jegyzőkönyvének 4. cikkének nyelvezetével összehasonlításban. Erről van szó mind a vonatkozó rendelkezések címei esetében, mind a jogerős ítéletre történő hivatkozás során, „büntet joginak” minősítve a hivatkozott első rendelkezést, és ezt a minősítést mellőzve a második rendelkezés tekintetében. Ez a különbség jelentős lehet, mivel a Chartában szereplő olyan rendelkezésről van szó, amelyet az említett jegyzőkönyvben rögzített rendelkezés elfogadását követően évekkel később fogalmaztak meg.

95. Másrészt, ahogy az a közös alkotmányos hagyományokon alapuló jogállamiság fogalmából ered(45), az arányosság elve és mindenesetre az önkényes eljárás tilalmának elve is akadályát képezi azon büntet eljárás lefolytatásának, amely teljesen elvonatkoztatna attól a körülménytől, hogy bíróság előtt hivatkozott tényeket már közigazgatási eljárásban elbírálták.

96. Véleményem szerint tehát a Charta 50. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az nem akadályozza, hogy a tagállamok a büntet eljárást indítsanak ugyanolyan tények miatt, amelyet közigazgatási úton jogerősen már szankcionáltak, feltéve hogy a büntet bíróság figyelembe veheti a korábban kiszabott közigazgatási szankciót az említett büntet bíróság által kiszabandó büntetés enyhítése céljából.

c) A Charta 50. cikkének alkalmazása a jelen ügyben

97. Ennél a pontnál és az eddig javasoltakkal összhangban úgy vélem, hogy az uniós jog jelenlegi helyzetében az egyetlen, amit vizsgálni kell, hogy a nemzeti jog alapján a büntet bíróság figyelembe veheti-e a korábban kiszabott jogerős közigazgatási szankciót azzal a céllal, hogy megelőzze az aránytalan végeredményt, és hogy mindenesetre a jogállamiság lényegéhez tartozó, önkényes eljárás tilalmának elvét ne hagyja figyelmen kívül.

98. Az ügy iratai szerint H. Fransson megfizette a Skatteverket által kiszabott közigazgatási pénzbírságot, és ezek a határozatok jogerősen emelkedtek.

99. Továbbá, és amint azt H. Fransson képviselője a tárgyaláson kifejtette, megbízója jelenleg büntet eljárás alatt áll a Skattebrottslagen 2. és 4. cikke alapján, amely 6 évig terjedő szabadságvesztés kiszabását teszi lehetővé.

100. Az iratokból nem derül ki, hogy a svéd szabályozás kifejezetten rendelkezik-e kompenzációs rendszerrel, az előzetes döntéshozatalra utaló határozat azonban kitér arra, hogy a svéd bíróságoknak az „adóbcselekmények szankciójának megállapításakor” „figyelembe kell venniük” a korábban kiszabott bírságot.

101. Következésképpen, a kérdést elterjeszt bíróságnak, és nem ennek a Bíróságnak kell a svéd jogban – akár jogalkotás útján, akár az említett ország bíróságainak ítélkezési gyakorlatában – meghatározott kompenzációs rendszer jellegzetes sajátosságait értékelni. Ha olyan kompenzációs eljárásról lenne szó, amelyben a második szankciót úgy tekinthetnénk, hogy enyhítőkövetkezményekkel jár az második szankciót illetően, úgy vélem, hogy az első eljárás megindítása nem lenne ellentétes a Charta 50. cikkével. Ellenkező esetben, ha a svéd szabályozás által alkalmazott követelmény nem tenné lehetővé a fentiek szerinti kompenzációt, nyitva maradna a lehetőség, hogy H. Franssonnal szemben második szankciót is alkalmazzanak, véleményem szerint ezzel megsérthették a Charta hivatkozott 50. cikkét.

B – *Az elzetes döntéshozatalra elterjesztett első kérdés*

102. A Haparanda Tingsrätt az elzetes döntéshozatalra elterjesztett első kérdéssel a Bíróság elé tárja kétségeit a tekintetben, hogy összeegyeztethető-e az uniós joggal a svéd jogban, konkrétan a legfelsőbb bíróságának ítélkezési gyakorlatában rögzített azon követelmény, amely szerint a Chartában és az EJEE-ben meghatározott jogokkal ellentétes svéd szabály alkalmazásának mellőzéséhez „egyértelmű támogatást kell találni” a Charta és az EJEE rendelkezéseiben, valamint az Emberi Jogok Európai Bírósága ítélkezési gyakorlatában.

103. A kérdést elterjeszt bíróság által megfogalmazott kérdés két különböző esetre vonatkozik: egyrészt, hogy az uniós joggal összeegyeztethető-e az Emberi Jogok Európai Egyezménye, mint olyan nemzetközi megállapodás alkalmazásának követelménye, amely által meghatározott jogok az uniós jogrend részét képezik (EUSZ 6. cikk (3) bekezdése). Másrészt a bíróság a követelmény összeegyeztethetőségét veti fel annyiban, hogy az a Chartára, és ebből fakadóan az uniós jogra is kiterjed.

1. Az „egyértelmű támogatás” mint az Emberi Jogok Európai Egyezménye nemzeti bíróságok általi alkalmazására vonatkozó követelmény

104. A Haparanda Tingsrätt figyelembe vette a svéd legfelsőbb bíróság ítélkezési gyakorlatát, amely szerint az Emberi Jogok Európai Egyezményével összeegyeztethetetlen svéd jogszabályok alkalmazásának mellőzéséhez „egyértelmű támogatást” kell találni akár a hivatkozott egyezményben, akár az EJEB ítélkezési gyakorlatában. A svéd legfelsőbb bíróság számos olyan ügyben alkalmazta ezt a feltételt, amelyek a jelen ügy kérdéskörét taglalták, és minden esetben arra a következtetésre jutott, hogy az EJEB-nek az EJEE 7. jegyzék könyve 4. cikkére vonatkozó ítélkezési gyakorlata nem nyújt „egyértelmű támogatást”. Mindazonáltal az EJEB legújabb ítélkezési gyakorlata megerősíti, hogy – a jelen indítvány 75–79. pontjában kifejtettek szerint – ma már létezik „egyértelmű támogatás” H. Fransson kérelme javára.

105. A Lisszaboni Szerződéssel végrehajtott reform igazolja a Haparanda Tingsrätt által felvetett kérdés alapját. Mint ismeretes, az EUSZ 6. cikk (3) bekezdése nem egyezik az EUSZ korábbi 6. cikk (2) bekezdésének szövegével. 2009. december 1-jét megelőzően a hivatkozott cikk kimondta, hogy az Unió „[tisztelőben tartja] az alapvető jogokat, ahogyan azokat az [EJEE] biztosítja”, miközben a jelenleg hatályos megfogalmazás hangsúlyozza, hogy az EJEE által biztosított alapvető jogok „az uniós jogrend részét képezik mint annak általános elvei”.⁽⁴⁶⁾ Következésképpen, az EJEE által biztosított jogokat immár az *Unió is tisztelőben tartja*, mivel azok jogrendjének részét képezik. Nem elhanyagolható ez a változás, és a kérdést elterjeszt bíróság megállapítja, hogy függetlenül az Unió jövőbeli csatlakozásától, 2009 óta az EJEE új helyet kapott az uniós jogban.

106. A fentiek alapján, és amennyiben az EJEE jogai az *uniós jog részét képezik*, a kérdést elterjesztő bíróság jogszerűen azt kérdezi, hogy az uniós joggal ellentétes-e a svéd legfelsőbb bíróság által támasztott azon követelmény, hogy „egyértelmű támogatást” találjon az EJEE rendelkezéseivel ellentétes nemzeti jogszabályok alkalmazásának mellőzéséhez.

107. Az erre a kérdésre adandó válasz a Bíróság által Kamberaj-ügyben⁽⁴⁷⁾ nemrég hozott ítéletből következik. Az említett ügyben arra keresik a választ, hogy a nemzeti jogszabály és az EJEE összeütközése esetén az EUSZ 6. cikk (3) bekezdése alapján a nemzeti bíróság köteles-e az EJEE rendelkezéseit közvetlenül alkalmazni, és az ezzel összeegyeztethetetlen nemzeti jogszabályt mellőzni.

108. Miután hangsúlyoztuk, hogy az EUSZ 6. cikk (3) bekezdése a Lisszaboni Szerződés szerinti változatban a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatának megismerésére szorítkozik, a Bíróság megállapította, hogy a rendelkezés új megfogalmazása nem módosította az EJEE által sem az uniós jogban, sem pedig a tagállami szabályozásban betöltött szerepet.⁽⁴⁸⁾ Hasonlóképpen, folytatja a Bíróság, az EUSZ 6. cikk (3) bekezdése szerint „nem határozza meg a nemzeti bíróság által abban az esetben levonandó következtetéseket sem, ha az ezen egyezmény által biztosított jogok és a nemzeti jog valamely szabálya ütközik”.⁽⁴⁹⁾

109. Végeredményben az EJEE, bár az abban biztosított jogok mint általános elvek az uniós jog részét képezik, formálisan nem olyan jogi eszköz, amely az európai jogrend része lenne. A helyzet változni fog, amikor az EUSZ 6. cikk (2) bekezdésében elírt kötelezettség teljesül, vagyis az Unió csatlakozik az EJEE-hez. Mindazonáltal, az integráció jelenlegi állapotában, az uniós jog alkalmazásának kritériumai, azaz a közvetlen hatály és az elsőbbség elve, nem terjeszthetők ki az EJEE-re akkor, ha tagállami bíróságok alkalmazzák ezt. A fentiek alapján, és a Kamberaj-ügyben hozott ítéletben megállapítottak szerint, az „egyértelmű támogatás” követelményét, a svéd legfelsőbb bírósághoz hasonlóan, kizárólag az EJEE értelmezésére és alkalmazására vonatkozó esetekben alkalmazva, a Bíróság nem értékelheti.

2. Az „egyértelmű támogatás” mint az Európai Unió Alapjogi Chartája nemzeti bíróságok általi alkalmazására vonatkozó követelmény

110. A Haparanda Tingsrätt megállapítja azt is, hogy az „egyértelmű támogatás” követelménye az Európai Unió Alapjogi Chartája által védelt jogokra és különösen az 50. cikkére is kiterjed. Ebben az esetben a kérdés már nem az EJEE és az uniós jog közötti kapcsolatra vonatkozik, hanem kizárólag ez utóbbira.

111. Fel kell tehát tenni a kérdést, ahogy azt a kérdést elterjesztő bíróság is teszi, hogy az uniós jog alkalmazása során a svéd legfelsőbb bíróság által támasztott olyan követelmény, mint az „egyértelmű támogatás” feltétele, meghatározza-e az alsóbb fokú bíróságok, így a Haparanda Tingsrätt eljárását.

112. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatának értelmében az uniós jogi rendelkezéseket – hatáskörének keretei között – alkalmazni hivatott nemzeti bíróságok kötelesek biztosítani a normák teljes érvényesülését, szükség esetén – saját hatáskörénél fogva – eltekintve a nemzeti jogszabályok közösségi joggal ellentétes rendelkezéseinek alkalmazásától anélkül, hogy kérelmezniük vagy várniuk kellene azok jogalkotói vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton történő megsemmisítésére.⁽⁵⁰⁾ Ezen okfejtés ugyanúgy kiterjed a felsőbb fokú nemzeti bíróság azon ítélkezési gyakorlatára, amely korlátozná és akadályozná az uniós jog rendelkezéseinek teljes érvényesülését, ez a jelen esetben a svéd legfelsőbb bíróság által

meghatározott „egyértelmű támogatás” követelménye a Chartával összeegyeztethetetlen nemzeti jogszabály alkalmazásának mellőzésére.

113. Álláspontom szerint az „egyértelmű támogatás” követelménye nem jelent *a priori* olyan akadályt, amely túlságosan korlátozná vagy megnehezítené a Chartával ellentétes nemzeti jogszabály mellőzését. Ahogy azt a svéd legfelsőbb bíróság ítélkezési gyakorlata is megfogalmazta, egy belső jogszabály összeegyeztethetlenségének megállapítására vonatkozó bírósági döntéshez kell egy alapvető jog. Végeredményben az „egyértelmű támogatás” iránti igény úgy jelenik meg, mint a normatív tartalom minimális megismerhetőségének követelménye, mivel ellenkező esetben a bíróságnak nem állnak rendelkezésére a vitatott nemzeti jogszabály elbírálásához szükséges tényezők. Nem vitatott, hogy az EJEB ítélkezési gyakorlatából a Zolotukhin kontra Oroszország ítéletet megelőzően nagyon hiányzott az „egyértelműség”, és még inkább a svédhez hasonló olyan esetekben, amelyet az EJEB még nem vizsgált, és nem voltak az EJEB által elbírált esetekkel közös elemei.

114. Semmi esetre sem elfogadható, hogy az „egyértelmű támogatás” követelménye olyan feltétellé váljon, amely érinti az uniós jog alkalmazása során a nemzeti bíróságok által rendszerint végzett felülvizsgálat intenzitását. A vizsgálati szempontként szolgáló szabály egyértelműsége iránti igény nem válhat olyan követelménnyé, amely szerint a nemzeti szabály jogellenességének „nyilvánvalónak” kell lennie. Másképpen fogalmazva: az uniós jogszabályban foglalt egyértelműség követelménye nem szolgálhat mentségként a nemzeti bíróságok által, a hivatkozott jogrend alkalmazása során végzett bírói felülvizsgálat intenzitásának csökkentésére. Ellenkezőleg, túlzott bizonyítási terhet róna a felekre, akik arra hivatkoznak, hogy a nemzeti jogszabály összeegyeztethetetlen az uniós jogszabállyal, ami az uniós jog közvetlenül alkalmazható szabályai teljes érvényesülésének akadályát képezné. Ez a következtetés még inkább alátámasztja, hogy az „egyértelműség” követelménye kizárólag az uniós jogot illetően csökkenti a bírói felülvizsgálat intenzitását, nem pedig a tisztán belső ügyekre vonatkozóan. Ebben az esetben ez nemcsak az uniós jog hatékonysága tekintetében okozna törést, hanem az egyenértékűség elve is sérülne, amint azt a Bíróság a kiterjedt ítélkezési gyakorlatában is kimondta.⁽⁵¹⁾

115. Végeredményben álláspontom szerint az uniós jogot úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, hogy a nemzeti bíróság a nemzeti jogszabály mellőzésének feltételeként elzetesen értékeli az Európai Unió Alapjogi Chartája „egyértelműségét”, feltéve hogy ez a feltétel nem teszi nehezebbé az értelmezést és az alkalmazás mellőzését magában foglaló azon lehetőségek megvalósítását, amelyeket az uniós jog a nemzeti bíróságoknak biztosít.

VII – Véggkövetkeztetések

Tekintettel a jelen indítvány 48–64. pontjában kifejtettekre, azt javaslom, hogy a Bíróság állapítsa meg hatáskörének hiányát a Haparanda Tingsrätt által elterjesztett kérdések megválaszolására.

Másodlagosan, amennyiben a Bíróság megállapítja a hatáskörét az ügy érdemében való döntésre, azt javaslom, hogy az elzetes döntéshozatalra elterjesztett kérdésekre az alábbi válaszokat adja:

„1. Az európai integráció jelen állapotában az Európai Unió Alapjogi Chartájának 50. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az nem akadályozza, hogy a tagállamok a büntető eljárást

indítsanak ugyanolyan tények miatt, amelyet közigazgatási úton jogerősen már szankcionáltak, feltéve hogy a büntető bíróság figyelembe veheti a korábban kiszabott közigazgatási szankciót az említett büntető bíróság által kiszabandó büntetés enyhítése céljából.

A nemzeti bíróságnak kell megállapítania, hogy a jelen esetben és az irányadó nemzeti szabályok fényében figyelembe kell-e venni a büntető bíróság határozatát enyhítő korábbi közigazgatási szankciót.

2. A Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel annak megállapítására, hogy összeegyeztethető-e az Emberi Jogok Európai Egyezményével a svéd jog azon követelménye, hogy »egyértelmű támogatás« szükséges ahhoz, hogy a nemzeti bíróság mellett valamely belső jogszabály alkalmazását.

Az uniós jogot úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, hogy a nemzeti bíróság a nemzeti jogszabály mellett felszámolásának feltételeként elzetesen értékelje az Európai Unió Alapjogi Chartája »egyértelműségét«, feltéve hogy ez a feltétel nem teszi nehezebbé az értelmezést és az alkalmazás mellett felszámolását magában foglaló azon lehetőségek megvalósítását, amelyeket az uniós jog a nemzeti bíróságoknak biztosít.”

1 – Eredeti nyelv: spanyol.

2 – 2006. november 28-i tanácsi irányelv (HL L 347., 1. o.).

3 - Lásd minden esetre Groussot, X., Pech, L. és Petrusson, G.T., „The Scope of Application of EU Fundamental Rights on Member States’ Action: In Search of Certainty in EU Adjudication”, *Eric Stein Working Paper*, 1/2011.

4 - Lásd például Bot f. tanácsnoknak a C-108/10. sz. Scattolon-ügyre vonatkozó indítványát (2011. szeptember 6-án hozott ítélet, EBHT 2011., I-7491. o.); Sharpston f. tanácsnoknak a C-34/09. sz. Ruiz Zambrano-ügyre vonatkozó indítványát (2011. március 8-án hozott ítélet, EBHT 2011., I-1177. o.); Poiares Maduro f. tanácsnoknak a C-380/05. sz. Centro Europa 7 ügyre vonatkozó indítványát (2008. január 31-én hozott ítélet, EBHT 2008., I-349. o.); Jacobs f. tanácsnoknak a C-112/00. sz. Schmidberger-ügyre vonatkozó indítványát (2003. június 12-én hozott ítélet, EBHT 2003., I-5659. o.).

5 - Lásd a Chartát megszővegező Konvent elnökségének az 51. cikkhez fűzött magyarázatainak módosított változatát, amelyre az EUSZ 6. cikk (1) bekezdésének harmadik albekezdése hivatkozik.

[6](#) - Lásd egyrészt az 5/88. sz. Wachauf-ügyben 1989. július 13-án hozott ítéletet (EBHT 1989., I-2609. o.); a C-2/92. sz. Bostock-ügyben 1994. március 24-én hozott ítéletet (EBHT 1994., I-955. o.) és a C-112/00. sz. Schmidberger-ügyben 2003. június 12-én hozott ítéletet (EBHT 2003., I-5659. o.); másrészt a C-260/89. sz. ERT-ügyben 1991. június 18-án hozott ítéletet (EBHT 1991., I-2925. o.) és a C-368/95. sz. Familiapress-ügyben 1997. június 26-án hozott ítéletet (EBHT 1997., I-3689. o.); valamint lásd a C-144/95. sz. Maurin-ügyben 1996. június 13-án hozott ítéletet (EBHT 1996., I-2909. o.); a C-299/95. sz. Kremzow-ügyben 1997. május 29-én hozott ítéletet (EBHT 1997., I-2629. o.) és a C-309/96. sz. Annibaldi-ügyben 1997. december 18-án hozott ítéletet (EBHT 1997., I-7493. o.).

[7](#) - Lásd, többek között, Nusser, J., *Die Bindung del Mitgliedstaaten an die Unionsgrundrechte*, Mohr Siebeck Kiadó, Tubinga, 2011., 54. és ezt követő oldalak; Kokott, J., és Sobotta, C., „The Charter of Fundamental Rights of the European Union after Lisbon”, *EUI Working Papers*, Academy of European Law, 2010/06. szám; Alonso García, R., „The General Provisions of the Charter of Fundamental Rights of the European Union”, *European Law Journal*, 8. szám, 2002; Groussot, X., Pech, L., Petursson, G. T., „The Scope of Application...”, a korábban említett tanulmány; Eeckhout, P., „The EU Charter of Fundamental Rights and the federal question”, *Common Market Law Review*, 39. szám, 2002; Jacqué, J. P., „La Charte des droits fondamentaux de l’Union européenne: aspects juridiques généraux”, REDP, 14. kötet, 1. szám, 2002; Egger, A., „EU-Fundamental Rights in the National Legal Order: The Obligations of Member States Revisited”, *Yearbook of European Law*, 25. kötet, 2006.; Rosas, A., és Kaila, H., „L’application de la Charte des droits fondamentaux de l’Union européenne par la Cour de justice – un premier bilan”, *Il Diritto dell’Unione Europea*, 1/2011., valamint Weiler, J. és Lockhart, N., „Taking rights seriously” seriously: The European Court and its Fundamental Rights Jurisprudence – Part I.”, 32. szám, *Common Market Law Review*, 1995.

[8](#) - Az EJEB 2005. június 30-i Bosphorus kontra Írország ítélet (45036/98. sz. ügy).

[9](#) - Lásd többek között az előbb említett, példászerű Wachauf- és ERT-ügyben szereplő „helyzeteket”, valamint Kaila, H. által felhozott számos példát: „The Scope of Application of the Charter of Fundamental Rights of the European Union in the Member States”, in Cardonel, P., Rosas, A. és Wahl, N., *Constitutionalising the EU Judicial System. Essays in Honour of Pernilla Lindh*, Hart Publishers, Oxford-Portland, 2012.

[10](#) - Lásd, Nusser, J., *Die Bindung del Mitgliedstaaten...*, i. m.

[11](#) - Pernice, I., „Bestandssicherung der Verfassungen: Verfassungsrechtliche Mechanismen zur Wahrung der Verfassungsordnung”, in Bieber, R., és Widmer, P. (szerk.), *L'espace constitutionnel européen. Der europäische Verfassungsraum. The European constitutional area*, Schultess Polygraphischer Verlag, Zurich, 1995., 261. és azt követő oldalak, és legújabbban, ugyanazon szerzőtől, *Das Verhältnis europäischer zu nationalen Gerichten im europäischen Verfassungsverbund*, Gruyter Kiadó, Berlin, 2006., 17. és azt követő oldalak.

[12](#) - Mindenesetre, lásd Nusser, J., *Die Bindung der Mitgliedstaaten...*, i. m.

[13](#) - Lásd többek között a 118-75. sz., Watson és Belmann ügyben 1976. július 7-én hozott ítéletet (EBHT 1976., I-1185. o.); a 8-77. sz., Sagulo és társai ügyben 1977. július 14-én hozott ítéletet (EBHT 1977., I-1495. o.); a C-326/88. sz. Hansen-ügyben 1990. július 10-én hozott ítéletet (EBHT 1990., I-2911. o.); a C-7/90. sz., Vandevenne és társai ügyben 1991. október 2-án hozott ítéletet (EBHT 1991., I-4371. o.); a 68/88. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 1989. szeptember 21-én hozott ítéletet (EBHT 1989., I-2965. o.); a C-177/95. sz., Ebony Maritime és Loten Navigation ügyben 1997. február 27-én hozott ítéletet (EBHT 1997., I-1111. o.); a C-546/09. sz. Aurubis Bulgaria ügyben 2011. március 31-én hozott ítéletet (EBHT 2011., I-2531. o.), valamint a C-210/10. sz. Urbán-ügyben 2012. február 9-én hozott ítéletet. Különösen, az uniós irányelvek végrehajtására elfogadott nemzeti szankciókat illetően lásd többek között a C-262/99. sz. Louloudakis-ügyben 2001. július 12-én hozott ítéletet (EBHT 2001., I-5547. o.); a C-13/01. sz. Safalero-ügyben 2003. szeptember 11-én hozott ítéletet (EBHT 2003., I-8679. o.); a C-12/02. sz. Grilli-ügyben 2003. október 2-án hozott ítéletet (EBHT 2003., I-11585. o.); a C-387/02., C-391/02. és C-403/02. sz., Berlusconi és társai egyesített ügyekben 2005. május 3-án hozott ítéletet (EBHT 2005., I-3565. o.), valamint a C-430/05. sz., Ntounik és Pikoulas ügyben 2007. július 5-én hozott ítéletet (EBHT 2007., I-5835. o.).

[14](#) - Lásd az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 17. pontját.

[15](#) - Lásd a 2006/112 irányelv 273. cikkét.

[16](#) - Lásd többek között a C-112/00. sz. Schmidberger-ügyben 2003. június 12-én hozott ítéletet (EBHT 2003., I-5659. o.) 32. pontját; a C-478/07. sz. Budejovick Budvar ügyben 2009. szeptember 8-án hozott ítéletet (EBHT 2009., I-7721. o.) 64. pontját és a C-384/08. sz. Attanasio Group ügyben 2010. március 11-én hozott ítéletet (EBHT 2010., I-2055. o.) 28. pontját.

[17](#) - Az 1986. február 17-én letétbe helyezett fenntartás kimondja, hogy „Le Gouvernement de la République française déclare que seules les infractions relevant en droit français de la compétence des tribunaux statuant en matière pénale doivent être regardées comme des infractions au sens des articles 2 à 4 du présent Protocole.”

[18](#) - E nyilatkozatok megfogalmazása gyakorlatilag – némi változtatással – megegyezik a francia fenntartással. Mindazonáltal figyelembe kell venni, hogy az EJEB a Gradinger kontra Ausztria ügyben kimondta az EJEE 7. kiegészítő jegyzőkönyvének 4. cikke vonatkozásában tett osztrák nyilatkozat érvénytelenségét (49-51. cikk), jóllehet alaki okokra hivatkozva, és az ismert Belilos kontra Svájc ügyben először megfogalmazott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően. E tekintetben lásd Cameron, I., és Horn, F., „Reservations to the European Convention on Human Rights: The Belilos Case”, *German Yearbook of International Law*, 33. sz., 1990., és Cohen–Jonathan, G., „Les réserves à la Convention Européenne des Droits de l’Homme”, *Revue Générale de Droit International Public*, T. XCIII. sz., 1989.

[19](#) - Lásd a Miniszterek Bizottságának a jogi eszközök kidolgozásáról szóló, 2011. október 14-i jelentését az Európai Uniónak az Emberi Jogok Európai Egyezményéhez történő csatlakozására tekintettel, CDDH 2011., 9. sz., 17. o., 19. és azt követő pontok.

[20](#) - Az 1976. június 8-i Engel és társai kontra Hollandia ítélet (A. sorozat, 82. §).

[21](#) - Lásd többek között az 1984. február 21-i Öztürk kontra Németország ítéletet (A. sorozat, 73. szám) ; az 1998. szeptember 2-i Lauko kontra Szlovákia ítéletet (1998-VI. szám), és 2006. november 23-i Jussila kontra Finnország ítéletet (73053/01. szám, Ítéletek és Határozatok Tára, 2006-XIV). Az utolsó két kritérium alternatív jellegű, de az eset körülményei függvényében az EJEB együttesen alkalmazandónak minősítheti.

[22](#) Lásd a 2002. július 23-i Västberga Taxi Aktiebolag és Vulic kontra Svédország ítéletet (36985/97. szám) és a 2002. július 23-i Janosevic kontra Svédország ítéletet (Ítéletek és Határozatok Tára, 2002-VII. szám).

[23](#) - Lásd a 2009. február 10-i Zolotukhin kontra Oroszország ügyben hozott ítéletet (Ítéletek és Határozatok Tára, 2009., 14939. szám).

[24](#) - Lásd az 1998. július 30-i Oliveira kontra Svájc ítéletet (1998-V. szám, 83. füzet); a 2001. május 29-i Franz Fischer kontra Ausztria ítéletet (37950/97. szám); a 2002. június 6-i Sailer

kontra Ausztria ítéletet (38237/97. szám) és a 2009. június 23-i Ongun kontra Törökország ítéletet (15737/02. szám).

[25](#) - A 22. lábjegyzetben hivatkozott ítélet.

[26](#) - A fent hivatkozott Zolotukhin-ítélet 82. és 84. pontja.

[27](#) - Lásd többek között a C-187/01. sz. és C-385/01. sz., Gözütok és Brügge egyesített ügyekben 2003. február 11-én hozott ítéletet (EBHT 2003., I-1345. o.); a C-469/03. sz. Miraglia-ügyben 2005. március 10-én hozott ítéletet (EBHT 2005., I-2009. o.); a C-436/04. sz. Van Esbroeck-ügyben 2006. március 9-én hozott ítéletet (EBHT 2006., I-2333. o.); a C-150/05. sz. Van Straaten-ügyben 2006. szeptember 28-án hozott ítéletet (EBHT 2006., I-9327. o.); a C-467/04. sz., Gasparini és társai ügyben 2006. szeptember 28-án hozott ítéletet (EBHT 2006., I-9198. o.), valamint a C-297/07. sz. Bourquain-ügyben 2008. december 11-én hozott ítéletet (EBHT 2008., I-9425. o.)

[28](#) - Lásd a fent hivatkozott Franz Fischer-ügyben hozott ítélet 22. pontját és a Gradinger-ügyben hozott ítélet 53. pontját, valamint a 2006. november 2-i Nitikin kontra Oroszország ügyben hozott ítélet (15969/02. szám) 37. pontját.

[29](#) - A fent hivatkozott Zolotukhin-ügyben hozott ítélet.

[30](#) - A 2009. június 16-i Ruotsalainen kontra Finnország ítélet (13079/03. szám).

[31](#) - A 2011. október 18-i Tomasovic kontra Horvátország ügyben hozott ítélet (53785/09. szám) ellentmond az Oliveira kontra Svájc ügyben hozott ítéletben eredetileg foglaltakkal, amelynek éles kritikák tárgyát képezte megoldását, úgy tűnik, mára elvetették. E tekintetben lásd Carpio Briz, D., „Europeización y reconstitución del *non bis in idem*”, *Revista General de Derecho Penal*, 14. szám, 2010., Iustel Kiadó, Madrid.

[32](#) - Ezt állapítják meg a Charta értelmezésére készített magyarázatok, amelyeket a Charta 52. cikkének (7) bekezdése alapján minden bíróságnak figyelembe kell venni. Az 50. cikkhez fűzött magyarázat a végén hozzáteszi: „A[z EJEE] hetedik kiegészítő jegyzet könyv 4. cikkében említett helyzetet illetően, vagyis az elvnek ugyanazon tagállamon belüli

alkalmazását illetően, a biztosított jognak az EJEE-ben foglalt megfelelő joggal azonos a tartalma és terjedelme.”

[33](#) - Lásd Moderne, F. összehasonlító elemzését: „La sanction administrative. Elements d’analyse comparative”, *Revue Française de Droit Administratif*, 3. szám, 2002.

[34](#) - Lásd az Alkotmánytanács 1989. július 28-án hozott ítéleteit, DC 89-260. sz., Loi relative à la sécurité et à la transparence des marchés financiers, (16) preambulumbekzdése; az 1997. december 30-án hozott ítélet, DC 97-395. sz., Loi des finances pour 1998, (41) preambulumbekzdés. Ezen ítélkezési gyakorlatról lásd Gutmann, D., „Sanctions fiscales et Constitution”, *Les nouveaux Cahiers du Conseil Constitutionnel*, 33. szám, 2011.

[35](#) - Lásd például az 1Ss 164/70. sz. OLG Celle-ügyben 1970. augusztus 6-án hozott ítéletet.

[36](#) - Például ez történik Spanyolországban, ahol a közigazgatás szankcionálási jogkörét szabályozó 1398/1993. sz. királyi rendelet 7. cikke el írja a büntet eljárás els bbségét a közigazgatási szankcionálásra vonatkozó eljárással szemben. E tekintetben lásd Queralt Jiménez, A., *La interpretación de los derechos: del Tribunal de Estrasburgo al Tribunal Constitucional*, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales kiadó, Madrid, 2008, 263. és azt követ oldalak, valamint Beltrán de Felipe, M. és Puerta Seguido, F., „Perplejidades acerca de los vaivenes en la jurisprudencia constitucional sobre el »ne bis in idem«”, *Revista española de derecho constitucional*, 71. szám, 2004.

[37](#) - A 6. cikk (1) bekezdése el írja a közigazgatási eljárás felfüggesztését, ha ugyanazon tény alapján büntet eljárás indul. A továbbiakban a (3) bekezdés hozzáteszi, hogy „amikor a büntet eljárás lezárul, a felfüggesztett közigazgatási eljárás folytatódik, *hacsak ezt általános jogelvek ki nem zárják*” (kiemelés t lem).

[38](#) - Ebben az értelemben, Burgorgue-Larsen, L., „Les interactions normatives en matiere de droits fondamentaux”, in Burgorgue-Larsen, Dubout, E. Maitrot de la Motte, A. és Touzé, S., *Les interactions normatives. Droit de l’Union Européenne et Droit International*, Pedone Kiadó, 2012, Párizs, 372. és 373. o.

[39](#) - Lásd a következő korai ítéleteket, a közszolgálat terén hozott 18/65. és 35/65. sz., Gutmann kontra az Euratom Bizottsága egyesített ügyekben 1966. május 15-én hozott ítéletet

(EBHT 1966., I-149. o.) és a versenyjogra vonatkozóan a 45/69. sz., Boehringer Mannheim kontra Bizottság ügyben 1970. július 15-én hozott ítéletet (EBHT 1970., I-769. o.).

[40](#) - A C-187/01. és C-385/01. sz., Gözütok és Brügge egyesített ügyekben 2002. szeptember 19-én ismertetett indítvány (2003. február 11-én hozott ítélet, EBHT 2003, I-1345. o.) 47. és azt követő pontjai.

[41](#) - A C-17/10. sz. Toshiba Corporation ügyben 2011. szeptember 8-án ismertetett indítvány (2012. szeptember 14-én hozott ítélet) 96. és azt követő pontjai.

[42](#) - Minderre lásd Bockel, B., *The Ne Bis in Idem Principle in EU Law*, Kluwer kiadó, Hága, 2010., 205. és azt követő oldalak.

[43](#) Lásd e tekintetben Kokott f. tanácsnok részletes elemzését a kérdésre vonatkozóan, a C-489/10. sz. Bonda-ügyben 2011. december 15-én ismertetett indítványának (2012. június 5-én hozott ítélet) 32. és azt követő pontjaiban. Lásd továbbá Sharpston f. tanácsnok C-272/09. P. sz., KME Germany kontra Bizottság ügyre vonatkozó, 2011. február 10-i indítványának (2011. december 8-án hozott ítélet, EBHT 2011., I-12789. o.) 64. pontját; C-201/09. P. és C-216/09. P. sz., ArcelorMittal Luxembourg kontra Bizottság és társai egyesített ügyekre vonatkozó, 2010. október 26-i indítványának (EBHT 2010., I-2239. o.) 41. pontját, C-352/09. P. sz., ThyssenKrupp Nirosta kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványának (EBHT 2011., I-2359. o.) 49. pontját, valamint Kokott f. tanácsnok C-280/06. sz., ETI és társai ügyre vonatkozó, 2007. július 3-i indítványának (EBHT 2007., I-10893. o.) 71. pontját.

[44](#) - Lásd a fent hivatkozott Van Esbroeck-ügyben hozott ítélet 27., 32. és 36. pontját; a fent hivatkozott Van Straaten-ügyben hozott ítélet 41., 47. és 48. pontját, valamint a C-261/09. sz. Mantello-ügyben 2010. november 16-án hozott ítélet (EBHT 2010., I-11477. o.) 39. pontját. Jóllehet ez a felvetés a versenyjogi területen alkalmazottaktól eltér, ahol a Bíróság továbbra is a tények azonosságának, a jogsért egységének és a védendő jogi tárgy egységének hármas követelményét igényli. Lásd többek között a C-204/00. P., C-205/00. P., C-2011/00. P., C-213/00. P., C-217/00. P. és C-219/00. P. sz., Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. január 7-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-123. o.) 338. pontját, valamint a fent hivatkozott Toshiba Corporation ügyben hozott ítélet 97. és 98. pontját. E tekintetben lásd Kokott f. tanácsnoknak a versenyjogra irányadó különös szabályozásra vonatkozó, a 40. lábjegyzetben hivatkozott Toshiba-ügyre vonatkozó indítványában eladott kritikáját.

[45](#) - Lásd Bingham, T., *The Rule of Law*, Allen Lane Kiadó, London, 2010., 66. és azt követő oldalak.

[46](#) - Kiemelés t. lem.

[47](#) - A C-571/10. sz. ügyben 2012. április 24-én hozott ítélet.

[48](#) - A fent hivatkozott Kamberaj-ügyben hozott ítélet 61. pontja.

[49](#) - Uo., 62. pont

[50](#) - A 106/77. sz. Simmenthal-ügyben 1978. március 9-én hozott ítélet (EBHT 1978., I-629. o.) 24. pontja és a C-314/08. sz. Filipiak-ügyben 2009. november 19-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-11049. o.) 81. pontja.

[51](#) - Lásd többek között a C-231/96. sz. Edis-ügyben 1998. szeptember 15-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-4951. o.) 36. pontját; a C-326/96. sz. Levez-ügyben 1998. december 1-jén hozott ítélet (EBHT 1998., I-7835. o.) 41. pontját; a C-78/98. sz., Preston és társai ügyben 2000. május 16-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-3201. o.) 55. pontját, valamint a C-392/04. és C-422/04. sz., Germany és Arcor egyesített ügyekben 2006. szeptember 19-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-8559. o.) 62. pontját.